

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

BOLVADİN İLÇESİNDE VE KÖYLERİNDE
ARAP HARFLİ MEZAR TAŞLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Hatice COŞKUN

Balıkesir-2015

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

BOLVADİN İLÇESİNDE VE KÖYLERİNDE
ARAP HARFLİ MEZAR TAŞLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HATİCE COŞKUN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Kenan Ziya TAŞ

Balıkesir-2015

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün *Taşh*.....Anabilim Dalı'nda
2012517-01 numaralı *Hatice Çoşkun*.....'in hazırladığı
"*Delvanlık /i/çerinde ve kaykırık*" konulu **DOKTORA/YÜKSEK**
LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve
Sınav Yönetmeliği uyarınca *22.05.2015* tarihinde yapılmış, sorulan sorulara
alınan cevaplar sonunda tezin onayına **OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU** ile karar
verilmiştir.

Başkan *A. H. K. Z. Z.* İmza.....

Unvanı, Adı-Soyadı

Üye *Doç. Dr. D. S. S.* İmza.....

Unvanı, Adı-Soyadı (Danışman)

Üye *Abd. D. F. Çolak* İmza.....

Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....İmza.....

Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....İmza.....

Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....İmza.....

Unvanı, Adı-Soyadı

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait

olduklarını onaylarım.

22.05./2015

Enstitü Müdürü

Abdullah Rahim
Doç. Dr. Halim İbrahim SAHRA

ÖNSÖZ

Birçok şehrin en az bilinen tarihi eserleri olma özelliğine sahip olan mezar taşları, buldukları çevrenin ve dönemin inançlarının, sanat geleneklerinin, iktisadi ve sosyal şartlarının ortak ürünüdür.

Sanat tarihi başta olmak üzere birçok bilim dalına kaynaklık eden mezar taşları; döneminin sanat zevkini, tarihini, kültürünü, bulunduğu yerin askeri, dinsel, ekonomik ve ticari durumlarını öğrenmede verdiği bilgiler nedeniyle de oldukça önemlidir.

Mezar taşları; kitabelerdeki bilgiler yanı sıra süsleme özellikleri açısından da büyük önem teşkil ederler. Yapılan çalışmalar sonucu bu taşlardan yola çıkarak öğrenilen bilgiler günümüze ışık tutmaktadır. Mezar taşları gün geçtikçe çeşitli faktörlerden dolayı yok olmaktadır. Bu çalışmada çürümeye yüz tutmuş mezar taşlarını konu almaktadır.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım ve öğrencisi olmaktan onur ve gurur duyduğum, beni bu konuda araştırmaya teşvik eden değerli Hocam Prof. Dr. Kenan Ziya TAŞ'a, ayrıca çalışmalarım sırasında yardımını esirgemeye, her daim yanımda olan ve beni cesaretlendiren saygıdeğer Hocam Doç. Dr. Sebahattin ŞİMŞİR'e, çalışmalarım sırasında desteğini benden esirgemeyen, her daim eğitimimi ve her şeyimi borçlu olduğum aileme, mezar taşlarının tebeşirlenmesini ve yer keşfini yapan eşim Emrah Coşkun'a teşekkürü bir borç bilirim.

HATİCE COŞKUN

Balıkesir- 2015

ÖZET

BOLVADİN İLÇESİNDE VE KÖYLERİNDE ARAP HARFLİ MEZAR

TAŞLARI

Hatice COŞKUN

Yüksek Lisans Tezi, Tarih Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Kenan Ziya TAŞ

2015,IX+119 Sayfa

Afyonkarahisar'a bağlı Bolvadin ilçesi ve çevresinde yer alan köylerin mezarlığında bulunan Arap harfli mezar taşları konu olarak seçilmiştir.

Amaç; Arap harfleri ile yazılmış olan mezar taşlarının Bolvadin bölgesindeki uzantısını incelemek, gün geçtikçe harap olan bu mezar taşlarını katalog halinde belgelemek ve diğer örneklerle olan bağını belirleyerek, Anadolu içerisindeki tarihi açıdan önemini ortaya koymaktır.

Konu belirlendikten sonra mezar taşları incelemesi yapılmıştır. Konuyla alakalı mezar taşları fotoğraflanmıştır ve kataloglaştırılmıştır. Sonrada okuması gerçekleştirilmiştir.

Bolvadin yöresinde yer alan 99 mezar taşı incelenmiştir. Bunların hepsi kazıma-oyma tekniğiyle yapılmıştır. Bunlardan 69'u Bolvadin Eski Mezarlıkta, 5'i Dişli'de, 2'si Kemer kaya'da, 8'i Özbekun'da, diğerleri de incelemiş olduğumuz türbelerden alınmıştır.

Bu mezar taşlarında ağırlıklı olarak taş malzeme kullanılmıştır, fakat mermer de yaygın bir biçimde yer almaktadır. Mezarların çoğunda fesli başlık mevcuttur. Mezar taşlarının hepsinde kitabe bulunmaktadır. Sadece 1 mezar taşında bulunmamaktadır.

Yapılan çalışmalar sonucu; bu unutulmuş tarihi eserlerin aslında çokta önemli olduğunu gösterir. Çünkü mezar taşları geçmişten günümüze birçok şeyi taşıyabilen malzemelerdir. Yapılan araştırmalarda mezar taşlarının sadece ölen meftunun kimliği değil aynı zamanda mesleği, dini, sosyal statüsünün de bu güne taşınmasını sağlamışlardır.

Fakat bu yapılar önemsenmemiş ve yok olmaya yüz tutmuşlardır. Her geçen gün tahrip olmaktadır.

Sanat ve sosyal açıdan önemli veriler ortaya koyan mezar taşlarının korunmasına yönelik tedbirler alınmalıdır. Yoksa ecdadımızın mezar taşlarını gelecekte sadece müzelerde olduğu kadar görebileceğiz.

Anahtar kelimeler: Mezar taşı, Bolvadin, fotoğraflama, kataloglama, araştırma.

ABSTRACT

TOMBSTONES WITH ARABIC LETTERS IN BOLVADIN AND ITS VILLAGES

Hatice COŞKUN

Ph. D. Theis, History Department

Supervisor: Prof. Dr. Kenan Ziya TAŞ

2015,IX+119 Pages

We studied on the grave stones in the cemeteries of the villages in Bolvadin and its surroundings which is a town in Afyonkarahisar.

Our purpose is to study the grave stones which belong to Arabian Period in Bolvadin district, to categorize those grave stones which are being ruined day by day, and to present its importance in terms of the history of Anatolia by stating the relationship with the other samples.

After determining the topic we studied on the grave stones. We photographed the grave stones which is pertinent to our topic and then categorized them. Finally we read them.

We examined 99 grave stones in Bolvadin district. All of them are made from engraving-carving technique. 69 of them are in Bolvadin Old Cemetery, 5 of them are in Dişli, 2 of them are in Kemer kaya, 8 of them are in Özburun and the rest of them is photographed in the tombs we examined.

Generally stone is used in those grave stones, but marble is also used. Most of the graves have fez epitaph. All of the grave stones have tablets. Only one of them doesn't have any.

According to our studies we feel that those forgotten historical artifacts actually have great importance because the gravestones are the materials that carries lots of things from past to present. The researches we made showed that they played great role to carry not only the identity of the dead people but also their profession, religion and social statues to present.

However those monuments aren't cared and they faced being annihilated. They are being ruined day by day.

We should take some precautions to protect those grave stones which inform us about the art and social life in the past. Otherwise we can just visit them in the museums.

Key words : Gravestone, Bolvadin, photograph, catalogue, search.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	IV

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1 Konunun Tanımı, Amacı ve Önemi.....	1
1.2. Araştırma Yöntemi....	2

İKİNCİ BÖLÜM

MEZAR TAŞLARININ TANIMI VE MEZAR TAŞLARINA KISA BİR BAKIŞ

2.1 Mezar Taşı İbaresinin Tanımı ve Mezar Taşlarına Kısa Bir Bakış.....	3
2.1.a.Yazısız Gayrı Muntazam Mezar Taşları	4
2.1.b. Yazısız Muntazam Mezar Taşları	4
2.1.c. Yazılı Düz Mezar Taşları	4
2.1.d. Lahit Mezar Taşları	5
2.1.e. Taş, Alçı, Çini, Mozaik Tuğla ve Sandukalar	5

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TARİHİ VE GENEL KONUMUYLA BOLVADİN

3.1. KONUMU VE GENEL DURUMU	6
3.2. BOLVADİN ADININ KAYNAKLARI	8
3.3. BOLVADİN'İN TARİHİ	8
3.3.a. Selçuklular Dönemi	8
3.3.b. Beylikler Dönemi	9
3.3.c. Osmanlı Dönemi	9
3.5. KÖYLERİN TARİHÇESİ	10
Dişli	10
Kemer kaya	10
Özburun	12

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MEZAR TAŞLARININ İNCELENMESİ

4.1. BOLVADİN ŞİHLAR CAMİİ	13
Resim 1	14
4.2. DIŞLI MEZARLIĞI	15
Resim 2	15
Resim 3	16
Resim 4	17
Resim 5	17
Resim 6	18
Resim 7	19
4.3. NAKŞİBENDİ ŞEYHİ VAHİYÜDDİN KS. HZ. TÜRBESİ	20
Resim 8	21

4.4. BOLVADİN ESKİ MEZARLIĞI	21
Resim 9	21
Resim 10	22
Resim 11	23
Resim 12	24
Resim 13	25
Resim 14	26
Resim 15	27
Resim 16	28
Resim 17	29
Resim 18	30
Resim 19	31
Resim 20	32
Resim 21	33
Resim 22	34
Resim 23	35
Resim 24	36
Resim 25	37
Resim 26	38
Resim 27	39
Resim 28	40
Resim 29	41
Resim 30	42
Resim 31	43
Resim 32	44
Resim 33	45
Resim 34	46

Resim 35	47
Resim 36	48
Resim 37	49
Resim 38	50
Resim 39	51
Resim 40	52
Resim 41	53
Resim 42	54
Resim 43	55
Resim 44	56
Resim 45	57
Resim 46	58
Resim 47	59
Resim 48	60
Resim 49	61
Resim 50	62
Resim 51	63
Resim 52	64
Resim 53	65
Resim 54	66
Resim 55	67
Resim 56	68
Resim 57	69
Resim 58	70
Resim 59	71
Resim 60	72
Resim 61	73

Resim 62	74
Resim 63	75
Resim 64	76
Resim 65	77
Resim 66	78
Resim 67	79
Resim 68	80
Resim 69	81
Resim 70	82
Resim 71	83
Resim 72	84
Resim 73	85
Resim 74	86
Resim 75	87
Resim 76	88
Resim 77	89
Resim 78	90
Resim 79	91
4.5. ÖZBURUN MEZARLIĞI	92
Resim 80	92
Resim 81	93
Resim 82	94
Resim 83	95
Resim 84	96
Resim 85	97
Resim 86	98
Resim 87	99

Resim 88	100
4.6. KEMERKAYA MEZARLIĞI	101
Resim 89	102
Resim 90	102
Resim 91	103
Resim 92	104
4.7. OKUNAMAYAN MEZAR TAŞLARI	105
Resim 93	105
Resim 94	106
Resim 95	107
Resim 96	108
Resim 97	109
Resim 98	110
Resim 99	111
Resim 100	112
Resim 101	113
Resim 102	114
Resim 103	115
Resim 104	116
Resim 105	117

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

SONUÇ	118
KAYNAKÇA	119

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Bolvadin ve köylerindeki (Kemer kaya, Dişli, Özburun) mezar taşlarını konu alan bu Yüksek Lisan Tezinde 99 adet mezar taşı incelenmiştir. Yok olmaya yüz tutmuş bu taşlar gelecek nesillere kaynak olacaktır.

Arap harfli bu mezar taşları sadece kitabe olarak görülmemeli, mezar taşlarının şekilleriyle de döneminin sosyal ve kültürel özelliklerinden bize ipucu vermektedir. Çalışmada farklı şekilde ve yapıda olan bu mezar taşlarının ne anlama geldiklerinden de bahsedilmiştir. Hatta mezardaki kişinin mesleği, eğitim durumu, evli mi bekar mı olduğuna dair bilgilere de zaman zaman ulaşılabilir.

Yapılan çalışmada mezar taşlarının yanı sıra incelenen yörenin tarihinden de bahsedilmiştir. Böylelikle tarihin unutulmuş yanlarını bize hatırlatacak olan mezar taşları konusuna temel olması amaçlanmıştır.

1.1.Konunun Tanımı, Amacı ve Önemi

Mezar taşları Türk sanatının estetik açıdan en güzel örneklerindedir. Türk insanının yaşam, ölüm, ölüm ötesi duygular gibi merak edilen ve de pek bilinmeyen hususlarının göstergesi olması açısından dikkate değerdir. Ayrıca mezar taşlarında ait oldukları dönemin sanatsal ve sosyo-kültürel anlayışının özelliklerini görmek mümkündür.

Bu çalışmada Afyonkarahisar'ın en büyük ilçesi olan Bolvadin'in mezar taşlarını konu almıştır.

Amaç; Osmanlı medeniyetini simgeleyen, kaybolmaya yüz tutmuş, zorla ayakta kalmış ve tahrip edilmiş bu tarihi eserleri tespit edip kalıcılığını sağlamaktır. Çünkü mezar taşları sadece işlevi bakımından değil Türk tezyini sanatının da bir göstergesi olması bakımından çok önemlidir. Geçmişini, benliğini unutmayan, ölenlerine saygılı, hatıralarına bağlı bir milletin en azından anılarını ebedileştirmek için yaptıkları bu mezar taşları; Türk sanatının aşamalarını gösteren süsleme

özellikleri, edebi ifadeleri ve tarihi şahsiyetleri ile gözden kaçmaması gereken özel bir çalışma konusu olmalıdır.

1.2. Araştırma Yöntemi

Bolvadin ve köylerindeki mezar taşları ile ilgili daha önce detaylı bir bilimsel çalışma yapılmamıştır. Dolayısıyla bu yüksek lisans tezi, alanında Bolvadin’de yapılmış ilk derli toplu çalışma olması açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışmayı yaparken, konu belirlendikten sonra mezarlıkların yerinin tespiti, taşların durumu hakkında bilgi edinmek için arazi çalışması yapıldı. Sonra mezar taşları tebeşir yan şekilde tutularak boyandı ve harflerin belirgin olması sağlandı. Mezar taşlarının toprakta kalan kısımları çıkarıldı ve gereken yerlerde yüzeysel temizlik yapıldı.

Kitabe kısmı Osmanlıca, kısmen de Arapça ve Farsça aktarılmış olan bilgiler okuyuculara kolaylık sağlamak amacıyla Latin alfabesiyle Türkçe kaleme alınmış ve Türkçe olarak aktarılmıştır. Çoğunlukla telaffuz şekli bozulmamaya çalışılmış çalışmada okunuşun yazıma doğrudan aktarılmasına dikkat edilmiştir. Bu işlemler sırasında bazı mezar taşlarının yüzeyinde görülen tahribatlar nedeniyle okunması güçleşen veya yarım kalan satırlar mümkün oldukça doğru tespit edilip okunmaya, okunmayan kısımlar ise “üç nokta işareti“ ile gösterilmiştir.

İncelemede mezar taşlarının fiziksel özellikleri, mezar taşlarının hangi malzemeden yapıldığı ve süsleme özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

İkinci aşamada kaynak taraması yapılmıştır. Konuyla ilgili tez, kitap ve makalelere ulaşılmaya çalışılmıştır. Mevcut olan ve ulaşılabilen her kaynak ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve çalışmaya örnek teşkil etmiştir.

Son aşamada da metin yazımı gerçekleşmiştir. Çekilen fotoğraflarla mezar taşları eser üzerinde sergilenmiştir. Mezar taşları üzerindeki kitabelerde bulunan Osmanlıca ibareler günümüz Türkçesiyle okunmuş ve Osmanlıca da yazılmıştır.

Araştırmanın giriş bölümü konunun tanımı, amacı, önemi ve yönteminden oluşmaktadır. İkinci bölüm Türk mezar taşı geleneği ve mezar taşı ibaresinin tanımı yapılırken üçüncü bölüm Bolvadin ve köylerindeki (Dişli, Özburun, Kemer kaya) tarihi durumu hakkında bilgi vermektedir. Dördüncü bölümde de konu ile ilgili fotoğraflar yerleştirilmiştir. Ardından mezar taşları malzeme, teknik, süsleme bakımından ele alınmaya çalışılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

MEZAR TAŞININ TANIMI VE MEZAR TAŞLARINA KISA BİR BAKIŞ

2.1 Mezar Taşı İbaresinin Tanımı ve Mezar Taşlarına Kısa Bir Bakış

Ölen insanların gömüldüğü yere mezar denir. Mezar, kelime anlamı olarak “ziyaret edilen yer” anlamına gelir.¹

Eski Türkler mezara ‘gasın’ derlerdi. Ayrıca Eski Türklerin mezara ‘sin’ de dedikleri bazı kaynaklarda yer almaktadır. Mezar taşlarında da dolayısıyla ‘sin taş’ denildiği söylenir.² Daha sonraki dönemler de “senk“ demişlerdir.

Mezar taşları mezarın üzerine dikilen taşlardır. Amaç ölmüş insanın yeri belli olmasıdır. Aynı zamanda mezar taşları ölünün kimliğini belirtmek, ölüm tarihini göstermek ve kendinden sonraki nesillerden dua istemek için yapılan taşlardır. Mezar yeri tam belli olması içinde mezarın başına ve ayakucuna birer taş daha dikilmiştir. Ölünün baş tarafına konulan taş “baş taşı“ ayak tarafına konular taş da “ayak taşı“ denir. Bu taşlar mezar taşı üzerindeki dikey taşlar grubuna girmektedir.³ Ölünün bu baş ve ayakucundaki taşların dik duruşu tekrar dirilişin yaşanacağı kıyâmı temsil eden birer şahidelerdir. Yatay taşlar ise tabut biçimindedir. Mezar üzerine yatay biçimde yerleştirilir. Her mezar taşında bulunmayan nadir görülen bu parça sanduka ismini alır. Genelde Osmanlı döneminde görülen mezar taşlarıdır.

Mezar ve mezar taşları sadece ölünün kişisel bilgileri, kazandığı zaferleri, mevkisini, dertlerini, korkularını, inançlarını ve geride bıraktıkları değil aynı zamanda yaşadığı dönemde meydana gelen olayları, bölge insanının duygu ve düşüncelerini de anlatır.⁴ Mezar taşlarının biçimlenişinde sosyal, ekonomik, dinsel ve kültürel faktörlerin etkisi görülmektedir. Bu biçimlendirme şu şekilde gruplandırılır:

¹ ŞAPOLYO, Enver Beynan, “Türk Mezar Taşları“, Önasya, Ankara, 1970, C.5, S.57.

² ŞAPOLYO, Enver Beynan, a.g.e, S.57.

³ HASEKİ, Metin, Plastik Açından Türk Mezar Taşları, İstanbul, 1976, S.11.

⁴ YURTTAŞ, Hüseyin, Erzurum’daki Mezar Taşlarından ve Vakfiyelerinden Birkaç Örnek, IV.Ortaçağ Kültür Dönemi Kazıları ve Araştırma Sempozyumu Bildirileri, Van, 2000, S. 634.

- 1-Yazısız gayrı muntazam mezar taşları
- 2-Yazısız muntazam mezar taşları
- 3-Yazılı düz mezar taşları
- 4-Lahit mezar taşları
- 5-Taş, alçı, çini, mozaik tuğla ve sandukalar⁵

1.2.a.Yazısız Gayrı Muntazam Mezar Taşları

Bu mezar taşlarından kasıt fakir ve köylü mezar taşlarıdır. Bunlar gömüldükleri yerleri bir müddet belli etmek ve çiğnenmemelerini temin etmek için konulan işaret taşlarıdır.⁶ En basit mezar biçimi olan bu taşlarda şahideler doğrudan toprağa dikilir. Mezarın baş ve ayakucu tarafında birer şahide olabileceği gibi, bazen sadece baş tarafta şahide bulunur. Anadolu köylerinde umumiyetle mezar taşları da böyledir. Bunlar ekseriye yontulmamış iri kaya parçalarıdır ve üzerinde yazı yoktur.⁷

1.2.b.Yazısız Muntazam Mezar Taşları

Türkler bazı sebeplerden dolayı ölülerini gizli gömmeye çalışmışlardır. Dolayısıyla mezar taşları da yazısız bırakılmıştır. Bunun türlü sebepleri vardır. Türkler genel olarak ölülerini değerli mallarıyla gömerlerdi. Buda mezar hırsızları için fırsat olabilirdi. Her halde bunun din bakımından da sebepleri olsa gerek. Tasavvuf sahipleri, hadisi şerifin işaret ettiğine bakarak, mezarların gizlenmesini muayyen bir zaman çiğnenilmemesi için, dikilecek şahidelerin sadece bir işaret taşı olmasını vasiyet ederler. Bu tür mezarlarda isim yazılmasa da mevtanın ictimai derecesine ait bir işaret yer alır.⁸

1.2.c.Yazılı Düz Mezar Taşları

Yazılı mezar taşları genellikle baş şahideyi ifade eder. Baş ucu ve ayak ucu şahidelerinden daha yüksek olup bazılarının mekana bakan yüzeylerinde ayet olup

⁵ ARSEVEN, Celal Esad, Türk Sanat Tarihi, Menşeyden Bugüne kadar Mimari, Heykel, Resim, Süsleme ve Tezyine Sanatlar, İstanbul, 1954, s.454; ARSEVEN, Celal Esad, “mezar “ maddesi, Sanat Ansiklopedisi, C.III, İstanbul, 1950, s. 1317.

⁶ ARSEVEN, Celal Esad, Sanat Ansiklopedisi, s.1317.

⁷ ARSEVEN, Celal Esad, Sanat Ansiklopedisi, s.1317.

⁸ ÖGEL, Bahattin, Türk Kültürünün Gelişme Çağları, İstanbul, 1918, s.763.

bazılarının mezara bakan yüzeylelerinde ayet ve kimlik kitabeleri bulunmaktadı. Buldukları dönemin önemli hattatları tarafından sülüs, rika, celil, kufi karakterde yazılar yazılmıştır. Arapça, Osmanlıca, Farsça ibareler görmek mümkündür. Yeni mezar taşlarında da Latin alfabesi uygulanmaktadır.⁹

Mezar taşlarında bulunan temel öğeler:

- 1) Yakarış
- 2) Dua
- 3) Kimlik
- 4) Dua isteme
- 5) Tarih

1.2.d. Lahit Mezar Taşları

Lahit, Antik Çağ'da insanların ölülerini gömdükleri sandık şeklindeki mezardır. Lahitler, mermer ya da bölgede bulunabilecek diğer taş türlerinden yontularak yapılırdı. Antik Mısır'da mumyaların konulduğu lahitler üzerinde genellikle ölünün kabartma heykeli bulunurdu. Antik Yunan'da lahitler genellikle dönemin tapınaklarına benzer biçimlerde yapılırdı. Üzerlerinde tapınaklarda görülebilecek türlerden çeşitli süslemeler, alçak veya yüksek kabartma şeklinde oyularak yapılırdı.¹⁰

1.2.e. Taş, alçı, çini, mozaik tuğla ve sandukalar

Bu mezar taşları da isminden anlaşılacağı gibi taş, çini, mozaik tuğla ve sandukadan yapılırdı.¹¹

⁹ ULUÇAM, Abdüsselam, Eski Erciş- Çelebibağı Mezarlığı ve Mezar Taşları, Ankara, 2000, s.53.

¹⁰ ARSEVEN, Celal Esad, Sanat Ansiklopedisi, İstanbul, 1943-1952, s.1318.

¹¹ ARSEVEN, Celal Esad, age , s.1318.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TARİHİ VE GENEL KONUMUYLA BOLVADİN

3.1 KONUMU VE GENEL DURUMU

Bolvadin, 31 derece 2 dakika doğu meridyeni ile 38 derece 43 dakika kuzey paralelinin kesiştiği noktada, derin ve uzun bir alüvyon ova üzerine kurulmuştur.

Ege Bölgesi'nin İç Batı Anadolu kesiminde yer alan Bolvadin güneyden Sultan dağları, kuzeydoğudan Emirdağları ile çevrilidir.

Ulaşım açısından İç Anadolu, Ege ve Akdeniz bölgelerini birbirine bağlayan kilit noktadadır. Deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 1016 metre ve yüzölçümü 1108 km² dir. Afyon yüzölçümünün %12.85' ünü oluşturur.

Günümüzde Bolvadin'de 50 mahalle vardır. Bu mahalleler de 50 cami ve mescid, 80 çeşme, 75 su kuyusu bulunuyordu. Çeşme ve kuyuların bir kısmının suları kesilmiş, yapıları kalmıştır. Bolvadin 'in bugün 4 kasaba 12 köyü vardır.

Bolvadin'in yüzey şekilleri ve iklimine gelecek olursak; arazileri genellikle ovadır. İlçenin yüzölçümünün ortalama %40'ı tarımsal saha olup büyük bir kısmında tahıl üretilmekte, ikinci sırayı meyvelik, bağ ve bahçe sahaları almaktadır. İlçenin dağlarında sarı meşe, ardıç ve çam ormanları vardır.

Bolvadin iklim bakımından İç Anadolu Bölgesi ile Ege Bölgesi arasında yer aldığından, zaman zaman karasal, zaman zaman ılıman hava kütlelerinin tesiri altında kalmaktadır. Genel olarak yazları kurak ve sıcak, kışları soğuk ve kar yağışlı geçmektedir.

Bolvadin yeraltı suları bakımından zengin bir kuşakta yer almasına rağmen akarsular bakımından fakirdir. Bölgedeki tek akarsu Ahır Dağlarından doğup, Bolvadin'in güneyinden geçerek Eber Gölü'ne dökülen Akarçay'dır. Üzerinde Altıgöz, Develi, Kırkgöz ile Sırt köprüsü gibi köprüler vardır.

Eber Gölü Bolvadin'in güneydoğusunda bulunur. Bolvadin, Çay ve Sultandağı ilçelerine kıyısı vardır. Denizden yüksekliği 967 metre ve yüzölçümü 125 km²dir. Akar çay ve Sultandağların dan gelen sel suları ile beslenmekte olup, gölde yetişen kamış, hasırotu ile gölde bulunana sazan ve turna balıkları göl çevresinde bulunan köylüler için geçim kaynağı sağlamaktadır.

Bolvadin'de nüfus ise; Nüfus ve Vatandaşlık Genel Müdürlüğü tarafından Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) uygulamasıyla 2014 de yapılan sayımlarının sonuçları açıkladı. Açıklanan nüfus sayımında Afyonkarahisar'ın Bolvadin ilçesinin merkezi nüfusu 52 bin'den 31 bin'e gerileyerek yüzde 40 azaldığı

belirtilmiştir. Bolvadin ilçe merkezinde 15 bin 618 erkek, 15 bin 734 Kadın yaşıyor. Sayım sonuçlarına göre, ilçe merkezi ve ilçe genelinde kadın sayısı erkek sayısından fazla çıktı. Sayım sonucuna göre, Bolvadin'e bağlı kasabaların nüfusu ise şöyledir: Dişli Kasabası 3 bin 766, Kemerkaya Kasabası 2 bin 232, Özburun Kasabası 1 bin 966, Büyük Karabağ Kasabası 1 bin 621 olarak açıklandı.

Bolvadin'de ekonomik hayat tarım, hayvancılık, ticaret ve sanayiye bağlıdır. Halkın geçim kaynağındaki ana unsur tarım ve hayvancılıktır. Buğday, arpa, mısır, nohut, fasulye, yeşil mercimek, şekerpancarı, haşhaş, ayçiçeği yetiştirilmekte; elma, armut, kayısı, vişne, kiraz gibi meyveler de üretilmektedir. Hayvancılıkta özellikle küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yaygındır.¹²

Bolvadin, il ve ilçelere sanayi mamulleri pazarlamaktadır. Bunlar emaye ürünleri, işlenmiş kereste, teneke, demir doğrama, kaymak, sucuk, yumurtadır.¹³

Bolvadin'de turizm konusuna gelindiğinde ise; İlçe çok miktarda yeraltı jeotermal kaynağa sahiptir. Afyonkarahisar - Konya yolunun üzerinde olan Heybeli Termal Tatil Köyü, Bizans döneminden beri kullanılan bir kaplıca olup, o dönemde "Kızılkilise" veya "Kızılkirse" adıyla bilinen, **Bolvadin**'in önemli bir turizm merkezidir. Bolvadin Belediyesi'nin işlettiği tesis, son yıllarda yapılan çalışmalar ile tam bir turizm merkezi haline gelmiştir. Bolvadin'e 37 km. uzaklıktadır. Su sıcaklığı 46 °C ile 52 °C arasında değişmekte olup, pH değeri 6,8'dir.

Kırk göz Köprüsü; Bolvadin'in 6 km. Güneyinde Bolvadin ile Sultandağı arasında Akar çay üzerindedir. Köprü hakkında ilk bilgiler Hitit tabletlerinde bulunmaktadır. Köprü 400 metre uzunluğunda 4 metre genişliğinde taş bir köprüdür İstanbul da başlayan ve Bağdat a kadar uzanan taş kaplı bir yolun parçasıdır. 400 metre olan bu köprünün 60 tane gözü vardır. Kırk göz denilmesinin nedeni Türk mitolojisinde 40 çokluğu ifade ettiği için 40 göz denmiştir.¹⁴

Eski çağlarda Anadolu'yu doğuya bağlayan tek yol tek geçit burası olması köprünün değerini arttırmıştır. Köprünün önemi o kadar büyüktür ki bu köprüye sahip olan Anadolu'ya sahip olurmuş. Hititlerden sonra Frigler kullanmışlardır. Roma döneminde 2 kez tamir geçirmiş ilk tamiri Sezar bu köprüden geçeceği için yapılmış 2. tamiri Hadrianus döneminde M. S. 133 de gerçekleştirilmiştir. Roma, Bizans, Selçuklular dönemine ait bütün doğu ve batı seferleri, bu köprü üzerinde yapılmıştır Osmanlılar zamanında 1553 tarihinde kanuni sultan Süleyman Bizzat mimar Sinan'ı buraya getirerek burayı 2 defa tamir ettirmiştir ve ayrıca Bolvadin yönündeki 175 m.lik bölümü ile 22 gözünü Mimar Sinan yapmıştır. Köprünün gözlerine bakıldığında bu tamir farkları görülmektedir. Osmanlı döneminde

¹² < <http://tr.wikipedia.org/wiki/Bolvadin>>, (SGT: 07.04.15).

¹³ Bolvadinliler Dayanışma Vakfı, <http://www.boldav.org.tr/?ekleni_adi=icerik_detay&icerik_no=24>, (SGT: 07.04.15).

¹⁴ Afyonkarahisar Kültür ve Turizm Müdürlüğü, <http://www.afyonkulturturizm.gov.tr/TR,63503/kopruler.html>, (SGT:07.04.15).

köprünün yatağı üzerine bir de namazgâh eklenmiştir. Köprüden namazgaha girilen kapı üzerindeki beyaz mermer kitabeye bununla ilgili iki satırlık bir yazı yazılmıştır. Bugün bu kitabe Afyon Karahisar Müzesi'ndedir.¹⁵

Burası türbeler, mezarlar bakımından ise oldukça zengindir.

Abdülkadir Geylani Türbesi: Ağılönü mahallesinde Abdülkadir Geylani'nin torunlarından olan Abdülkadir Geylani Sani Bolvadini'ye ait bir türbe ve yanında camisi bulunmaktadır. Kapalı türbe içerisinde, çocuk ve torunlarının da mezarı bulunmaktadır. Abdül Vahap Gazi Mezarı: Mezarı Eber Gölü kenarındaki bir höyük üzerinde bulunmaktadır.

3.2. BOLVADİN ADININ KAYNAKLARI

Bolvadin, Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biridir. Mevcut vesikalara göre 10.000 yıllık geçmişi vardır. Bolvadin, antik *Paroreos Phrygia* vadisinde kurulmuştur. Bu vadiye MÖ 8000'de yerleşik hayata geçilmiştir. Bolvadin'in ilk ismi "geniş ova" anlamına gelen, "Polybotos-Polybotum"dan gelmektedir. Bizans dönemine ait küçük kalıntıların da bulunduğu antik şehrin adı Polybotus iken, Türk egemenliğinden sonra Türkçe söylenişiyle Bolvadin'e dönüşmüştür.¹⁶

3.3. BOLVADİN'İN TARİHİ

3.3.a. Selçuklular Dönemi

Selçuklular döneminde 12.asrın başlarında aşiretlerin iskanı başlamıştır. Zamanla çeşitli Türkmen aşiretlerinin iskanı ile yeni köyler kurulmuş, eski köyler yeniden imar edilmiştir. Bölge kısa zamanda Türkleşmiştir Bolvadin civarında Avşar, Çepni, Karkın, Yazır aşiretleri iskan oldu.¹⁷ 12. Asırda 19. Asra kadar çeşitli aşiretlere bağlı 100 den fazla cemaat Bolvadin ve civarına konup göçmüştür.¹⁸

Selçuklular zamanında Karahisar-ı Devlet vilayetinin önemli kazalarından biridir. Bu dönemde şehirleri yıkan, köyleri yok eden, haçlı seferleri(1096-1099) Anadolu'yu harabeye çevirdi, iskan olan aşiretlerin büyük bir kısmı dağıldı. Bu devirde Bolvadin merkezinde 11 mahalle, 60 köy, 30 mezra vardı. Bolvadin'e bağlı 12 nahiye ve bağlı toplam köy sayısı 326 civarındaydı.

Aynı zamanda mescitle, çeşmeler, camiler, hanlar, hamamlar, mektepler, medreseler, köprülerle süslenmiştir. Bu eserlerden yalnız alaca camisi(1271)günümüze kadar gelebilmiştir. Bu devrin önemli olaylarından Cimri

¹⁵ Afyonkarahisar Kültür ve Turizm Müdürlüğü,
<http://www.afyonkulturturizm.gov.tr/TR,63503/kopruler.html>, (SGT:07.04.15).

¹⁶ BAYAR, Muharrem, Bolvadin Tarihi, Afyonkarahisar, 2004, s, 111.

¹⁷ SÜMER, Faruk, Oğuzlar, Ankara, 1972, s. 430.

¹⁸ BAYAR, Muharrem, age, s, 112.

Olayı (Şehzade Siyavuş'un isyanı) Kemer Kaya yakınlarındaki 1278 yılında Yedi Kapı mevkinde olmuştur. Bu olay sonunda köylerin bir kısmı dağıldı.

3.3.b. Beylikler Dönemi

Selçuklular Devleti'nin yıkılmasından sonra Karamanlı, Germiyan, Eşrefoğulları ve Sahipata Beyliği arasında el değiştirdi. Çarşı camisinin olduğu yerde Eşrefoğlu Mübariziddinzade Süleyman oğlu Mehmet Bey 1320 yılında bir cami ve külliyesini yaptırmıştır.¹⁹

3.3.c. Osmanlı Dönemi

Bolvadin'i Sultan I. Murat 1362 yılında Osmanlı topraklarına katmıştır. 1402 Ankara Savaşından sonra kısa süre el değiştirmiş, 1429 tarihinde kesin olarak Osmanlı topraklarına katılmıştır. Fatih Sultan Mehmet zamanında yapılan idari düzenlemede, Bolvadin Anadolu eyaletinin önemli kazalarından birisi oldu. Eyaletin merkezi Kütahya vilayetidir. Zamanla Ankara da eyalet merkezi oldu. 1839 tarihinde yapılan yeni düzenleme ile vilayet merkezi Karesi(Balıkesir), Ertuğrul(Bilecik), Germiyan (Kütahya), Karahisar-ı Sahip (Afyon) isminde 5 sancağı vardı.

Hüdavendigâr vilayetine bağlı olan Karahisar-ı Sahip Sancağı 2 Muhassılığa ayrıldı:

1. Karahisar-ı Sahip Muhassılığı: Merkez, Baklan, Çal, Çivril, Geyikler (Dinar), Sandıklı, Sincanlı, Şaphane ve Şehlü.

2. Bolvadin Muassılığı: Bolvadin, Çay, İshaklı, Şuhut, Çölebat, Karamık, Muslucai (Emirdağı), Bayat, Han, Nevahi-i Barçınlı.²⁰

17.asırdan itibaren Voyvoda adı verilen yerel yöneticiler de yerel yönetimde etkili olmuşlardır. 18. Asırda ayanlar yönetmeye başladı. Abdi Ağa, Hacı Mehmet Ağa, Tahir Bey, Abdülkadir Ağa Bolvadin'in ünlü ayanlarındandır. 1855'de Şehremeni teşkilatı kuruldu. Daha sonra belediye ismini aldı. Bolvadin belediyesi, Osmanlı döneminde ilk kurulan belediye teşkilatlarındandır. İlk Şehremeni Çiloğlanzade Recep Efendidir. Şimdiki belediye başkanız doktor Ahmet helvacıya kadar 50 belediye başkanı görev yapmıştır.

Büyük bir kültür merkezi olan Bolvadin de ticari hayat ve sanat çok gelişmiştir. 1831 yılında yapılan nüfus sayımındaki istatistiklere göre 150 çeşit meslek grubu vardır. Ziraat Bankası merkezi 22. Şubelerini 1873 yılında Bolvadin'e açmıştır. Bunu takiben Osmanlı Bankası ve Akşehir Bankası da şube açmıştır. Daha

¹⁹ Caminin kitabesi, Çarşı Caminin giriş kapısının sağ tarafındadır.

²⁰ Koparal, Kadir, Vilayet Salnamelerinde Afyonkarahisar, Afyonkarahisar, 2011, s.484.

sonra Bolvadinliler 1 Haziran 1914 yılında Osmanlı döneminin ilk özel bankalarından olan Bolvadin İktisadi Osmani Bankasını kurmuştur.

Kültür hayatını temsil eden medreselere, tekkelere, ahi kuruluşlarına Selçuklular zamanında rastlanır. Bu teşkilatlar Osmanlı zamanında gelişmiştir. Nakşibendi, Kadri, Rufayi ve Şazeli tarikatlarının merkezi olmuştur. Arşivlerdeki vesikalara göre 14 tekke vardır. 1924 yılında medreselerin kaldırıldığı tarihte, 28 tane medrese bulunuyordu. Aynı tarihte Afyon'da 19, Sandıklı'da 6, Aziziye (Emirdağ)'de bir medrese vardı. 1839'dan sonra medreselerin yanı sıra kurulan okullardan Bolvadin'de 7 iptidaye (ilkokul), 1 rüştiye(ortaokul)vardır. Ayrıca 63 tane sibyan mektebi (mahalle mektebi) bulunuyordu.²¹

Bolvadin Kurtuluş Savaşında stratejik yönden önemli bir merkez olmuştur 1.ve 2. ordu Bolvadin'de kurulmuştur.

3.5 KÖYLERİN TARİHÇESİ

Sadece mezar taşlarını incelediğimiz köylerin tarihçesine yer verilmiştir.

Dişli

Dişli Oğuz Türklerinin kayı boyundan olup, eski bir yerleşim merkezidir. Kasabanın etrafındaki höyüklerde bulunan malzemeler, buranın Anadolu'daki tüm devirleri yaşadığının göstergesidir. Kral yolu üzerinde olması kısa zamanda gelişmesini sağlamıştır. Etrafında 10'dan fazla Antik Köy kalıntısı vardır. Burası gelişmiş vaziyetini İslami devirde de göstermiştir. Yavuz Sultan Selim Han Çaldıran Seferinde buradan geçmiştir. Kanuni Sultan Süleyman zamanında önemli bir yerleşim merkezi olmuştur. Halkın büyük çoğunluğu Selçuklu Yörük Aşiretindedir. Türkmen olanlar Bolvadin ve Emirdağ İlçelerinden gelenlerdir. Daha sonra XVI. Asırda meydana gelen Celali isyanlarıyla etrafındaki köyler dağılmış ve Dişli'ye bağlanmıştır.

1692 yılında kasabanın kuzey batı tarafındaki İnli Kaya mevkesine bir çoban yerleşir kaynaklardan öğrenildiğine göre çobanın adı Selçuk tur. Çoban çok cesur olduğundan, tabi bir in olan ahılın etrafına hiç kimseyi sokmaz. Bundan dolayı çobanın lakabı dişli çoban olur. Dişli çoban öldükten sonra etraf köylerden insanlar yerleşmeye başlarlar. Bu mevkinin adı dişli olarak kalır. Etrafında Saraycık, Paşaköyü, Taşlıhöyük, Mıstığın höyük, Beydini, Kışlacık, Bozok, Tosbalık, Dolavı, Bereket ve Üç Höyük mevkilerinin geçmişte insanların yaşadıkları köyler olarak bilinmektedir.²²

²¹ http://www.bolvadin.bel.tr/Bolvadin/Tarihi_Bilgiler, (SGT:07.04.15).

²² Kara, Hatice, *Bolvadin'in Yer Adları*, Balıkesir,2012, s. 28.

Kemer Kaya

Kemer kaya Kasabası Afyonkarahisar ili Bolvadin ilçesine bağlı bir yerleşim yeridir.

Kasabanın yaklaşık olarak bilinen beş bin yıllık (bilinmeyen on bin yıllık) bir geçmişi vardır. Ancak bizim araştırmalarımıza ve anlatılanlara göre 1200-1300 yılların da kurulmaya başlanmıştır. Orta Asya'da çoğalan Türklerin İran yoluyla Anadolu'ya gelmeleri Tuğrul Bey ve Sultan Alparslan yönetimlerinde daha da geniş çaplı olmaya başlar.

Bilhassa Emir Afişini 1068'de Torosları geçerek orta Anadolu'ya girmiştir. Bizanslarla Anadolu Selçukluları arasında mücadeleleri başlatmıştır. Anadolu'nun önemli kesişme noktaları üzerinde bulunan Bolvadin, birçok savaflara sahne olmuştur. Melikşah'ın Komutanı Emir Merkülek ile Bizans İmparatoru Aleksi Kommen arasında Bolvadin ovasında 1107 Bolvadin Savaşı cereyan eder ve Emir Merkülek İstanbul yolunu haçlılara kapatmıştır. Bizans ordusunu batıya çekmiştir, yapılan Bolvadin Antlaşmasıyla Bizansların bu bölgelere dönmesi mümkün olmadığı için Anadolu'nun müslümanlaşması ve Türkleşmesinde bu antlaşmanın önemi büyük olmuştur.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin son zamanlarında tarihinde geçen "cimri" olayı Kemer kaya'nın şuan ki yerleşim yerinde olmuştur. Bu olaydan sonra Afyon ve Bolvadin civarı Sahipata Oğulları'nın idaresine geçmiştir.

Kemer kaya Bolvadin'in en eski yerleşim merkezlerinden biridir. Arkaik Devri yaşamıştır. Roma Devrinde Apola ismi ile anılan bir köydür. Yapraklı mezrasında bulunan mezar taşlarında M.Ö 401 yılında Persler tarafından yıkılan Kayster Pedion şehrinden gelip, buralara saklandıkları yazılıdır. Buranın doğusunda, püskürük kütle üzerinde kurulmuş büyük bir kare vardır. Kale üzerindeki su sarnıçları, değirmen, fırın ve bina kalıntıları mevcuttur. Yerleşim yerinin doğusundaki Seyfi Kalesi ve Keçili Kale'de Roma devrine aittir. Bu kareler de yer yer Arkaik Devri izlerine rastlanmıştır. Buradaki muhterem Secen'in evinin duvarındaki kitabe, Savaş Camisindeki sütun altlığı, binaların temellerindeki mimari parçalar, kuzey doğu tarafındaki tepenin yamacında bulunan yüzlerce kaya mezarı Roma Dönemine aittir. Tüm bilgilere rağmen ismini hangi kayadan ve nasıl aldığı tam olarak bilinmemektedir.²³

Farklı bir görüşe görede; Kemer kaya Selçuklular Dönemin'de NEVAHİD-İ BARÇINLI ismi ile yerleşim yeri olmuştur. Osmanlı Dönemin'de yine bu isimle anılmıştır. Osmanlı'nın son dönemlerinde Dolaylı Dağı'nın güney eteğinde ÇOĞU ismi adı altında yerleşim yeri kurulmuştur ve 1950 li yılların sonunda bazı evler üzerine Dolaylı Tepesin'den taş yuvarlanması sonucu can kaybı yaşanmıştır. Zamanın Başbakanı Adnan Menderes'in bölgeye yaptığı bir gezi esnasında durum

²³ Bayar, Muharrem, age, s.55.

kendisine anlatılmıştır. Başbakanda ” Bu köyü aşağı düzlüğe taşıyarak güzel bir kasaba yapalım. ” sözünü vermiştir. Ertesi yılın baharında Bayındırlık Bakanlığı Görevlileri imar çalışmasına başlamıştır ancak 1960 ihtilali yapılmıştır, ihtilal hükümeti bu hizmeti engellememiş devam etmiş. 1962 yılında köy halkı yeni evlerine taşınmaya başlamıştır. Yeni yerleşim yerinin adı “KEMERKAYA” olarak değiştirilmiştir. 1967 yılına kadar köy statüsünde devam etmiştir, 1967 yılında bakanlar kurulu kararı ile kasabaya dönüştürülmüş ve belediyeleşik verilmiştir.²⁴

Öz burun

Eskişehir-Konya karayolundan 9 km içeride il merkezine 70 ilçe merkezine 15 km uzaklıkta eski ipek yolu üzerinde ve Paşa Dağı yakınlarında kurulmuş bir beldedir. 1967 yılında belediye olmuştur.

Anadolu'da eski bir yerleşim yerlerinden biride Öz burun'dur. Öz burun taş ve maden devirlerini Hitit, Frig, Lidya, Hellenistik, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı Dönemlerini yaşamaktadır. İlk yerleşim merkezleri Değirmen Deresi, Avşar Öreni Canicik mevkiisi olarak sıralanmaktadır.

1107 tarihinde Emir Mengücek Beyin komutasındaki Türk birlikleri Bolvadin'i fethedip kaleye Yazir, Kargin, Cepni, Avşar ve Oğuz boylarını yerleştirmişlerdir. Öz burun bu boyların içinde, Oğuz Avşar Türklerindedir. Avşarlar ilk olarak Öz burun'un Avşar bölgesine gelip yerleşmiş daha sonra şu anki Öz burun'un olduğu bölgeye gelip yerleşik hayata geçmiştir.

Öz burun Selçuklu dönemlerinde Haçlı Seferlerine sahne olmuştur. Tarih içinde Selçuklular, Sahipata, Karaman-Beyşehirli toprakları içinde yer almıştır. Öz burun I. Sultan Murat zamanında Osmanlı topraklarına katılmıştır.

Öz burun III. ve IV. jeolojik devirlerde oluşmuş güneyden Sultan dağları, kuzeyden ve doğudan Emir dağı, batıdan Pasa dağı ile çevrili bir vadidir.

Öz burun'un Emirdağı'nın bir bölümünde ve Pasa Dağı'nda muhtelif yaylalara sahiptir. Bunlardan en önemlisi Avdan ve Pasa Dağı yaylasıdır. Öz burun 1960'li yıllarda yayla kültürüne veda etmiştir.

Burası islami dönemde daha da gelişmiştir. Doğuya yapılan seferlerde hep bu yol kullanılmıştır. Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Süleyman'ın ve Sultan IV. Murat'ın sefernamelerinde, Öz burun'un ismi geçer.²⁵ Bu devre ait Tahrir Defterlerinde büyük bir merkez olduğunu görüyoruz fakat yer ismine ilişkin pek fazla kayıt yoktur.²⁶

²⁴ Kara, Hatice, age, 2012, s. 22.

²⁵ Bayar, Muharrem, age, s. 175.

²⁶ Bayar, Muharrem, age, s.175.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MEZAR TAŞLARININ İNCELENMESİ

4.1 BOLVADİN ŞİHLAR CAMİİ

Cami adını Abdülkadir Geylani Sani Türbesi'nden alır. Türbeyle cami yan yanadır. Afyonkarahisar İli Bolvadin İlçesi Ağılönü Senti Şıhlar Mahallesindedirler.

Abdülkadir Geylani Sani

Kadiri tarikatının kurucusu olan Abdülkadir Geylani'nin 12. kuşaktan torunudur. IV. Murat, 1640 yılında göndermiş olduğu fermanla, yöneticilerin Kadiri şeyhine hürmet etmelerini ve vergiden muaf tutmalarını emreder.

Abdülkadir Geylani Sani Türbesi

Şıhlar cami 1642 yılında yapılmıştır. Geylani'nin 1651 yılında türbesine defnedildiği düşünülmektedir. Türbe 1989 yılında yenilenmiştir. Sandukalar kaldırılıp mezarlar mermer ile kaplanmıştır. Türbe kare planlı, içten kubbeli, dıştan kırmalı çatı ile örmelidir. Türbe içinde Abdülkadir Geylani'nin mezarı dışında 17 tane sanduka bulunmaktadır. Bu sandukalarda eşi Ayşe Duda, Şeyh Seyyid Abdüllatif-I, Şeyh Salih, Şeyh Mehmet, Abdüllatif II, Şeyh Hüseyin kızları ve torunlarına aittir.

Türbenin İçindeki Diğer Mezarlar

Kadiri tarikatının önde gelen ismi olarak Bolvadin'de saygı gören bir zattır ve günümüzde de hayır duası almak amacıyla ziyaret edilmektedir. Bolvadin'in en çok ziyaret edilen velisidir.

Ziyarete çocuğu olmayanlar, felçli hastalar, damatlar, askerler, sünnet çocukları gelmektedir. Her türlü sıkıntısı için gelen ziyaretçiler dualar okumakta, adaklar adamaktadır. Halk yalnız istekleri için değil, sevinçli anlarında da veliyi ziyaret etmektedir. Tekke zamanında her gün 20 fakire yemek verilir.

Menkıbeler:

1-) Geylani hazretlerinin evine gelen misafire yemek için bir horoz keser ve yemeğini yapar. Eği “Ne yapacağız, yarı sabah bizi kim uyandıracak?” diye sorar. Sabah olduğunda horoz sesiyle uyanırlar. Geylani Sani akşam yenen horozun kemiklerinden sabah dua ile horozu tekrar canlandırmığtır.

2-) Kurtuluğ Savağında sandukaların bulunduğu kapı açılır, Abdülkadir Geylani ve müritleri kılıçlarını kuşanarak cepheye savaşmaya giderler. Savaş dönüşü tekrardan duvarlara asılar kılıçlardan kanlar süzöldüğu görülür.

3-) Başka bir söylentiye göre devrin kadısı türbeyi yıkmak ister. Felç olan kadı bu isteğinden vazgeçer.²⁷

Burada bulunan mezar taşlarından çoğu okunur halde değildir. O sebepten okuyamadıklarım bölümünde daha çok sergilenecektir. Bu kısımda bir mezar taşı okunur vaziyettedir.

حاجی یاحیا آغا کریمسی	Hacı Yahya Ağa Kerimesi
مرحومه شریف اریف	Merhume şerife Arif
روحونه فاتیحه	Ruhuna Fatiha

۱۳۳. 1330

Resim 1

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmığtır. Kitabesi 4 satırdan oluşmaktadır.

²⁷ Durma,Abdulhalim, Evliyalar şehri Afyonkarahisar, Amasya, 2009, s.89.

4.2. DIŐLİ MEZARLIĞI

Resim 2

Dişli’de 5 tane mezar taşı incelenmiştir. Bunların yanı sıra 1 tane de yazılı ayak taşı incelenmiştir. Bunların hepsi erkek mezar taşıdır. 2 tanesi mermer malzemeden, 3 tanesi de taş malzemeden yapılmıştır.

Resim 3

هوالمح الباقى

كل من علينا فان، بويوردو حي يزدان

عاقبت اوله جقدر ير يوظونده انس وجآن

حوسنو افندي حوجادر ايشبو موادا ياتان

بر فاتحه اهدا ايت روح پاكينه همان

تولدی ۱۲۹۳ وفاتی ۱۳۶۱

Hüvel'ı Hayyul baki

Küllü men aleyha fan, buyurdu hayy-ı yezdan

Akibet ölecektir yeryüzünde ins can

Hüsnü Efendi hocadır iş bu mevada yatan

Bir Fatiha ihda et ruh-ı pakine heman

Tevellüdü 1293 vefatı 1361

Erkek mezar taşıdır. Başlığı da vardır. 6 satırdan oluşmuş kitabesi vardır. Mermer malzemedden yapılmıştır.

Resim 4

Yazısız mezar taşlarındandır. Çok eski olduğu bilinmekle birlikte, yeri kaybolmaması için taşlar konulmuştur. Kime ait olduğu bilinmemektedir.

هوالباقى	Hüve'l Baki
حاجي ادهم	Hacı Ethem
زاده على افندي	Zade Ali Efendi
محمد عثمان افندي	Mahmut Osman Efendi

Erkek mezar taşıdır. Mermer malzeme kullanılmıştır. Tarihi bilinmemektedir. Baş kısmı mevcuttur. Kitabede 4 satır yer almaktadır.

Resim 5

Resim 6

هوالباقى	Hüvel'l baki
حاجي عباس	Hacı Abbas
زاد نجاتي	Zade Necati
حوجه افندی	Hoca Efendi
روحنه فاتحه	Ruhuna el Fatiha

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Başlığı feslidir. Kitabede 5 satır vardır. Tarih yazan kısım zaman içinde tahrip olmuş.

Resim 7

هوالباقى

Hüvel'î baki

مرحوم طالب

Merhum Talip

اوغوللاريندان حاجي سوليمان

Oğullarından Hacı Süleyman

اوغلو ياشار روحونه

Oğlu Yaşar Ruhuna

فاتيهه

Fatiha

سنه ۱۳۸۱

Sene 1381

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemedendir. Başlığı feslidir. Kitabede 6 satır vardır.

4.3. NAKŞİBENDİ ŞEYHİ VAHİYÜDDİN KS. HZ. TÜRBESİ

Resim 8

Kitabe 6 satır olmakla birlikte okunamamaktadır. Silindirik şeklinde bir mezar taşıdır. Erkek mezar taşıdır. Nakşibendi Şeyhi Veliyüddin Ks. Hz. ait olduğu bilinmektedir. 1323 yılına ait olduğunu da kitabenin okunabilen tek satırından öğreniyoruz. Mezar dışarıdadır. Yanına da türbe yapılmıştır.

4.4. BOLVADİN ESKİ MEZARLIĞI

Resim 9

Çalışmamızın en kapsamlı olduğu yerdir. 14 mermer mezar taşı tespit edilmiştir. 55 tanede taş malzemedden yapılmış mezar taşı tespit edilmiştir. Bunlarda 4 tanesi ayak taşı incelemesidir.

Resim 10

مرحوم و ماغفور

Merhum ve mağfur

چارشو امامي گونبه زاده

Çarşı imamı Gönbe Zade

احمد افندي روحنه

Ahmet Efendi ruhuna

الفاتحه

El Fatiha

سنه ۱۳۰۵

Sene 1305

Erkek mezar taşıdır. Başlığı feslidir. Mermer malzeme kullanılmıştır. Kitabe 4 satırdan meydana gelmiştir. Mermer malzeme kullanıldığı için tahriş olmamış tamamı rahat okunabilmiştir.

Resim 11

مرحمه و مغفوره

Merhume ve mağfure

گونبه زاد احمد افندي

Gönbezade Ahmet Efendi

زوجه سي عايشه حانم

Zevcesi Aişe Hanım

روحنه لفا تحه

Ruhuna el Fatiha

سنه ۱۳۳۷

Sene 1337

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Başlığı bitkisel figürler içerir. Kitabesi 5 satırdan oluşmuştur.

Resim 12

Erkek mezar taşıdır. Mermer taşdan yapılmıştır. Kitabesi 12 satırdan oluşmaktadır. Başlığı feslidir. Taşın üzerindeki yıldız ve madalyon işaretlerinden burada yatan kişinin önemli devlet kademelerinde görev yaptığını ve başarılarını da görebiliyoruz.

اه من الموت

تا زلدن كللو نفسن حكمت يازمش هودا

هودا اح زحري ايدر باي كدا

اد سمود اسلي هوسين كلمزاهلي وفا

ايين تيمورتاش اول اشيك علي جبا

دين و دولت امريني ايلردي هوسن

بولوادن...باشندا زات ي

كلدي مينار كيم... حيكم اي كبريي

Ah minel mevt

Ta ezelden küllü nefsin hikmet yazmış Hüda

Hoda ah-ü zehr-i ider bay-u geda

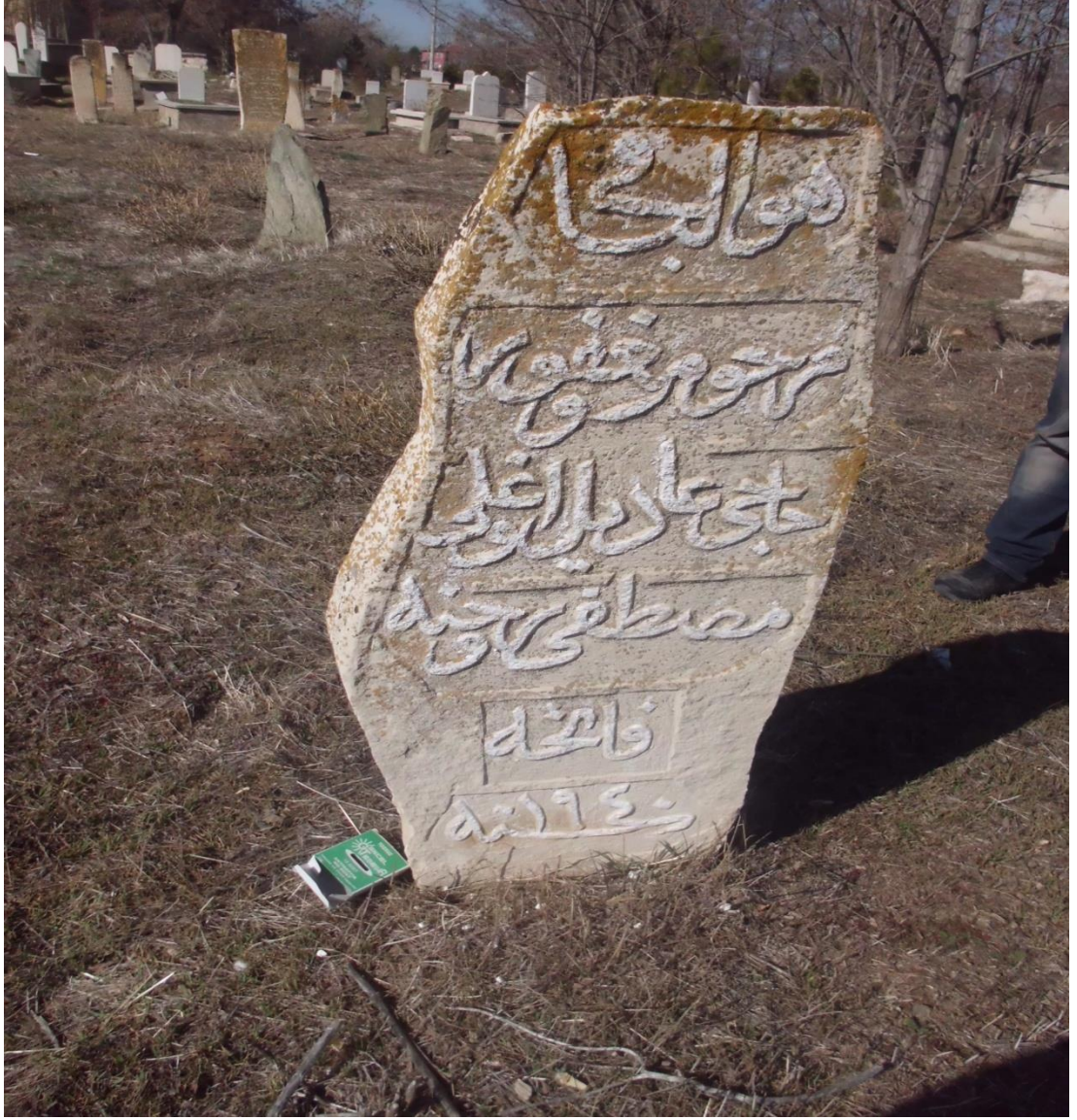
Ad Semud aslı Hüseyin gelmez ehl-i vefa

İbn-i Timurşahdır ol aşık-ı Ali ceba

Din-ü devlet emrini eylerdi hüsn-i

Bolvadin..... başında zat-ı.....

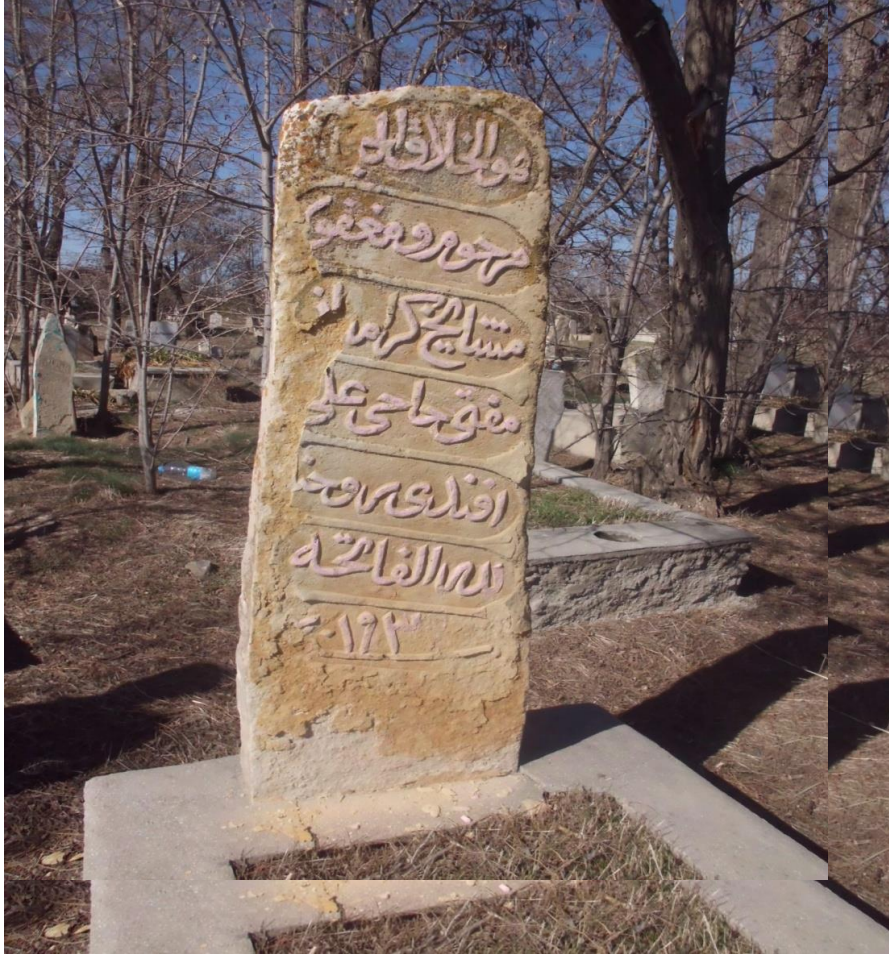
Geldi minare kim... hikem-i kibriye

Resim 13

هوالباقى	Hüvel'l baki
مرحوم و مغفور	Merhum ve mağfur
حاجي عدیل اغلي	Hacı Adil Oğlu
مصطفى روحنه	Mustafa ruhuna
فاتحه	Fatiha
سنة ١٩٤٠	sene 1940

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Kitabede 6 satır mevcuttur.

Resim 14

هو الحلق الباقي	Hüvel'l Hallaku'l Baki
مرحوم و مغفور	Merhum ve mağfur
مشايح كرامدان	Meşayih-i Kiramdan
مفتي حاجي علي	Müftü Hacı Ali
افندي روحنه	Efendi Ruhuna
الفاطحه سنه	El Fatiha Sene
١٩٣...	193...

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Başlığı yoktur. Dikdörtgen biçimlidir. Kitabe 7 satırdan oluşmaktadır.

Resim 15

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحوم و مغفور	Merhum ve mağfur
حاسان او غلي	Hasan oğlu
...	...
...	...

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemedен yapılmış ve çok eskidir. Kitabede 5 satır vardır. Sivri başlıklıdır.

Resim 16

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحوم و مغفور	Merhum ve mağfur
حلواجی حاجی	Helvacı Hacı
احمد اغلي علي	Ahmed oğlu Ali
افندي روحونه	Efendi ruhuna
فاتیحه	Fatiha
سنه ۱۹۳۹	Sene 1939

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır.kitabe 7 satırdan oluşmuştur.

Resim 17

هوالباقى	Hüvel'l baki
مرحومه و مغفوره	Merhume ve mağfure
حاجى امين حوجه	Hacı Emin Hoca
كريمسى خديجه	Kerimesi Hatice
روحونه فاتحه	Ruhuna Fatiha
سنه ١٣٥٩	Sene 1359

Kadın mezar taşıdır. Başlığı vardır. Taş malzemeden yapılmıştır.kitabe 6 satırdan olmaktadır.

Resim 18

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحومه و مغفوره	Merhume ve mağfure
ملا احمد	Molla Ahmed
زوجسي خديجه	Zevcesi Hatice
روحونه فاتحه	Ruhuna Fatiha
سنه ٩٣٨	Sene 938

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Kitabe 6 satırdan oluşmaktadır. Başlığı vardır.

Resim 19

هو اخلق الباقي

Hüvel'l Hallaku'l Baki

قوجه موسي اوغلي

Koca Musa oğlu

نعلبند محمد اون باشي

Nalband Mehmet Onbaşı

روحونه فاتحه

Ruhuna Fatiha

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Kitabe 4 satırdan oluşmaktadır. Başlığı yoktur.

Resim 20

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحومه و مغفوره	Merhume ve mağfure
كوسه اوغلي	Köseoğlu
مصطفى افندي زوجه سي	Mustafa Efendi Zevcesi
عائشه روحنه	Aişe ruhuna...

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Tahrip olmuştur son satırları yoktur. Başlığı mevcuttur.

Resim 21

هو اخلق الباقي	Hüvel'î Hallaku'î Baki
حي باقندر از لدن او خدا	Hayy-î bakidir ezelden Hüda
غري هر نفسه اير مروت و فنا	Gayr-î her nefse irer mevt-ü fena
ارجي امريله ايندي حق ندا	İrci emriyle etti Hak nida
بنده اولدم راجج دار بقا	Ben de oldum raci dar-î beka
ايلدي عزم نيم حزر تلو نسز ادكيم	Eyledi azm-î naim Hazretlü nesri zadekim
مدررس حمدو وهبي فضل در اونا	Müderriş hamdu Vehpi Fazıl der ona
اوقوسن فتحه روحونه يار وفا	Okusun Fatiha ruhuna yar-î vefa
سنة ١٣٥٤	Sene 1354

Erkek mezar taşıdır. Mermer malzeme kullanılmıştır. Kitabe 9 satırdır. Başlığı yoktur.

Resim 22

هو الباقي	Hüvel'î baki
اينه جي	İnneci
اغلي ملا	Oğlu Molla
احمد روحونه	Ahmet ruhuna
فاتحه	Fatiha
سنه ۱۳۵۶	Sene 1356

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemedendir. Fes başlığı mevcuttur. Kitabe 6 satırdır.

Resim 23

هوالباقى	Hüvel'l baki
مرهوم و ماغروف	Merhum ve Mağfur
طوطو قوجا اوغلي	Dudu Koca Oğlu
صارى حسن اغا	Sarı Hüseyin Ağa
روحنه فاتحه	Ruhuna Fatiha
...	...

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Fesi vardır.

Resim 24

هو الباقي

ای زایر صاهب نفس

حب سوادن میلی کس

دنیاده قالماز هیچ کس

الله بس باقی هوس

ژورنالزاده حاجی عثمان افندی

کرمسی امینه مرحومه روحنه فاتحه

سنه ۱۳۶۱

زیاتردن مرام مقصد دعدر

بو کون بنا ایس یارین سنادر

Hüvel'l baki

Ey zair-i sahib-i nefis

Hubb-u sivadan meyli kes

Dünyada Kalmaz hiç kes

Allah bes, baki heves

Jurnalzade Hacı Osman Efendi

Kerimesi Emine merhume ruhuna Fatiha

Sene 1361

Ziyaretten meram-ı maksad duadır.

Bugün bana ise yarın sanadır.

Kadın mezar taşıdır. Mermer malzeme kullanılmıştır. Kitabe 10 satırdan oluşmuştur. Dekoratif bir başlığı vardır.

Resim 25

حى باقىدر از لدن و هو دا

Hayy-ı Bakidir ezelden o hüda

غير هر نفس ايرر موت فنا

Gayr-i her nefes irer mevt-u fena

اللي بن بيل ياشامش اولسادونيا

Elli bin yıl yaşamış olsa dünya

...مانظيل ألم ويل...

... menzil-i alam-u veyl...

...

...

...

...

Erkek mezar taşıdır. Mermerden yapılmıştır. Kitabe 11 satırdan oluşmaktadır. Fesli başlığı mevcuttur. 1303 yılına aittir.

Resim 26

ايرمدي صون امل خيرينه اه	Ermedi son emeli hayrına ah
روحو فرياد ايدييور ايملاح	Ruhu feryad idiyor imlah
اقوسون فاتحه ياروفا	Okusun Fatihayı yar-ı vefa
ايلسون روحنه حقا احيا	Eylesin ruhuna hakka ihya

...

...

Mermerden yapılmıştır. Bu bir ayak taşıdır. Kitabe 5 satırdır. Bitkisel süslemelere sahiptir.

Resim 27

هوالباقى	Hüvel'l baki
مرحوم و مغفور	Merhum ve mağfur
كوسه او غلي	Köse Oğlu
مصطفى افندي	Mustafa Efendi
روحونه فاتحه	Ruhuna Fatiha
...	...

Erkek mezar taşıdır. Taş malzeme kullanılmıştır. Fes başlığa sahiptir. Tahrip olduğu için son satırları okunamamıştır. Bu sebepten tarihi belli değildir.

Resim 28

هوالباقى	Hüvel'l baki
باكيپ كچم	Bakıp geçme
اي محمد أمتي	Ey Muhammed ümmeti
اولونن ديريدن	Ölünün Diriden
فاتحه در	Fatihadır
منتي	Minneti
بولوادين	Bolvadin
توجارلاريندان	Tüccarlarından
زادهzade
حاجي اسماعل	Hacı İsmail
روحنه	Ruhuna
فاتحه	Fatiha

Erkek mezar taşıdır. Mermer malzemedendir. Kitabe 12 satırdan oluşmaktadır.

Resim 29

بني قيل اي ماغرفت يا راب يزدان

Beni kıl ey mağrifet ya Rabbi yezdan

حك ارش ازام نور كوران

Hakk-ı arş-ı azam-ı nur-u Kuran

كلوپ قابر زييارت ايدن ايحوان

Gelip kabri ziyaret eden ihvan

ايدلر روحومه بر فاتحه ايحسن

İdeler ruhuma bir Fatiha ihsan

مرهوم ازيجي اوغلي اسماعل زوجسي

Merhum Ezicioğlu İsmail zevcesi

زحرا زييجي اغلي

Zehra Ezicioğlu

اولوم ۱۹۳۹ توللود ۱۳۰۳

Tevellüd 1303 ölüm 1939

Kadın mezar taşıdır. Mermer malzeme kullanılmıştır. Kitabesi 7 satırdan oluşmaktadır. Oval başlığı vardır.

Resim 30

هو الباقي	Hüvel'ı baki
مرحوم و مكفور	Merhum ve mağfur
حاجي...	Hacı...
اغلي سيدي افندي	Oğlu Seydi Efendi
زوجه سي نظيره	Zevcesi Nazire
روحنه فاتحه	Ruhuna Fatiha
۱۳۵۹	1359

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemedendir. Başlığı vardır. Kitabesi 7 satırdan oluşmaktadır. Tahrir olmuş vaziyettedir.

Resim 31

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحومه و مغفوره	Merhume ve mağfure
قز اغلي عبدالله	Kaz oğlu Abdil
اغازوجه سي	Ağa zevcesi
عائشه روحنه	Aişe ruhuna
فاتحه	Fatiha

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemedен yapılmıştır. Başlığı yoktur. Satırlar tahrip olmuştur tarih kısmı yok olmuştur.

Resim 32

هو الباقي	Hüvel'l baki
قره احمد اوغلي	Kara Ahmed Oglu
سليمان	Süleyman
زوجه سي	Zevcesi
مرحومه	Merhume
...	...

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Başlığı vardır. Feslidir. Tahrip olmuştur. Bu sebepten son satırları ve tarihi yok olmuştur.

Resim 33

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحومه و مغفوره	Merhum ve mağfur
حاجي بطل	Hacı Baddal
اوغلي حاجي	Oğlu Hacı
على اغا	Ali Ağa
روحونه	Ruhuna
فاتحه	Fatiha
...	...

Erkek mezar taşıdır. Fes başlığı vardır. Tahrip olmuştur. Tarih kısmı yok olmuştur. Taş malzeme kullanılmıştır.

Resim 34

ماغفور	Mağfur
سوتچو عرب	Sütçü Arap
حاجي محمد	Hacı Mehmet
روحونه	Ruhuna
فاتحه	Fatiha
دوغوم اولوم	Doğum ölüm
۱۳۶۱	۱۲۹۵
1295	1361

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemedendir. Oval başlığa sahiptir. Kitabesi 7 satırdan oluşmuştur.

Resim 35

هو الباقي	Hüvel'ı baki
مرحوم و مغفور	Merhum ve mağfur
كوسه اوغلي	Köse Oğlu
عبدیل روحونه	Abdil Ruhuna
...

Erkek mezar taşıdır. Taş malzeme kullanılmıştır. Fes başlığı vardır. Tahrip olmuştur. Tarih kısmı yok olmuştur.

Resim 36

پولیس	Polis
زکری اوغلی	Zekeri Oğlu
بر یاشای	Bir yaşa
شعبان حسن	şaban Hasan
وجمله اوغلی ایمان	Vecümle Oğlu İman
ایله روحنه	Eyle Ruhuna
فاتحه	Fatiha
۱۹۵۷	1958

Erkek mezar taşıdır. Taş malzeme kullanılmıştır. Dik sivri bir başı ardır. Kitabe 7 satırdan oluşmuştur.

Resim 37

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحومه و	Merhume ve
مغفوره	Mağfure
قارا داياي اوغلي	Karadayı Oğlu
سليمان زوجه سي	Süleyman Zevcesi
رابعه روحونه	Rabia Ruhuna
فاتحه	Fatiha
سنه ١٣٦٧	Sene 1367

Kadın mezar taşıdır. Taş malzeme kullanılmıştır. Balığı vardır. Kitabe 8 satırdan oluşmuştur.

Resim 38

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحومه و مغفوره	Merhume ve mağfure
چيني محمد اوغلي	Çini Mehmet Oğlu
علي زوجه سي	Ali Zevcesi
...	...

Kadın mezar taşıdır. Taş malzeme kullanılmıştır. Kitabe tahrip olmuştur. Bu sebepten tarih kısmı yok olmuştur. Başlığı da mevcuttur.

Resim 39

هو الباقي

Hüvel'l baki

مرحوم و مغفور

Merhum ve mağfur

او غلي...

... oğlu

حاجی حسن

Hacı Hasan

...

...

Erkek mezar taşıdır. Başlığı vardır. Taş malzemedendir. Çok fazla tahrip olmuştur. Tarihi bilinmemektedir.

Resim 40

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحوم و مغفور	Merhum ve mağfur
بکجي او غلي	Bekçi Oğlu
مصطفى افندي	Mustafa Efendi
روحونه فاتحه	Ruhuna Fatiha

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Fesli başlığa sahiptir. Son satırları tahrip olduğu için yoktur.

Resim 41

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحوم و مغفور	Merhum Ve mağfur
حاجي ده ده او غلي	Hacı Dede Oğlu
ابراهيم محرومي	İbrahim Mahrumi
ابدل القادر	Abdülkadir
روحونه فاتحه	Ruhuna Fatiha

Erkek mezar taşıdır. Taş malzeme kullanılmıştır. Tahrip olmuştur. Son satırları yoktur. Bu yüzden tarihi bilinmemektedir.

Resim 42

هوالباقى	Hüvel'l baki
مرحوم و مغفور	Merhum Ve mağfur
... درويش اوغلي	...Derviş oğlu
ببلال بچاوش روحونه	Bilal Çavuş ruhuna
فاتحه	Fatiha
سنه ۱۳۵۱	Sene 1351

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Yana eğik yazılar içerir. Kitabesinde 7 satır vardır.

Resim 43

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحوم و مغفور	Merhum ve mağfur
قره بگارلی بدري	Karapınarlı Bedri
حلیل ابراهیم اوغلی	Halil İbrahim oğlu
حافظ مصطفي	Hafız Mustafa
روحونه فاتحه	Ruhuna Fatiha
۱۹۴۰	1940

Erkek mezar taşıdır. Taş malzeme kullanılmıştır. Kitabesi 7 satırdır. Başlığı da vardır. Tahrip olmaya yüz tutmuş bir hali vardır.

Resim 44

مرحومه	Merhume
و مغفوره	Ve Mağfure
بو سناق	Boşnak
سیدی	Seydi
قاریسی	Karısı
نوریه	Nuriye
روحونه فاتحه	Ruhuna Fatiha

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Başlığı kırıktır ve dekoratif şekildedir. Son satırları yok olduğu için tarihi bilinmemektedir.

Resim 45

هوالباقى	Hüvel'l baki
مرحوم	Merhum
و مغفور	Ve Mağfur
قره احمد	Kara Ahmet
اوغلي سليمان	Oğlu Şaban
روحونه فاتحه	Ruhuna Fatiha

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Tahrip olmuştur. Son satırları yok olmuştur. Bu sebepten tarihine ulaşılamamıştır.

Resim 46

مرحوم	Merhum
و ماغفور	Ve mağfur
حاجی علی	Hacı Ali
اوغوللاردن	Oğullarından
احمد اوغلی	Ahmet Oğlu
روحنه	Ruhuna
فاتحه	Fatiha
۱۸۶۲	1862

Erkek mezar aşidır. Taş malzeme kullanılmıştır. Fes başlığı vardır. Çok fazla tahrip olmuştur. Son satırları yok olmuştur.

Resim 47

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحوم و مغفور	Merhum ve mağfur
طوسون اوغلى	Tosun Oğlu
حاجى حسن اغا	Hacı Ahmet
روحنه فاتحه	Ruhuna Fatiha
سنة ١٣٦٠	Sene 1360

Erkek mezar taşıdır. Taş malzeme kullanılmıştır. Başlığı yoktur. Kitabesi 6 satırdan oluşmaktadır.

Resim 48

هوالباقى	Hüvel'l baki
قوري درلي	Kuru Dereli
سللو اوغلي	Süllü Oğlu
عمر	Ömer
روحنه	Ruhuna
فاتحه	Fatiha
١٣٦٠	1360

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Başlığı vardır. Kitabesi 7 satırdan oluşmaktadır.

Resim 49

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحوم و مغفور	Merhum ve mağfur
بودرزاده	Bodurzade
... زوجه سي	...zевcesi
...	...

Kadın mezar taşıdır. Taş malzeme kullanılmıştır. Başlığı vardır. Çok fazlaca tahrip olduğu için son satırları yoktur. Dolayısıyla tarihine ulaşamamıştır.

Resim 50

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحومه	Merhume
و ماغفوره	ve mağfure
زليحه	Zeliha
روحنه	Ruhuna
فاتحه	Fatiha
سنه ١٢٩٠	Sene 1290

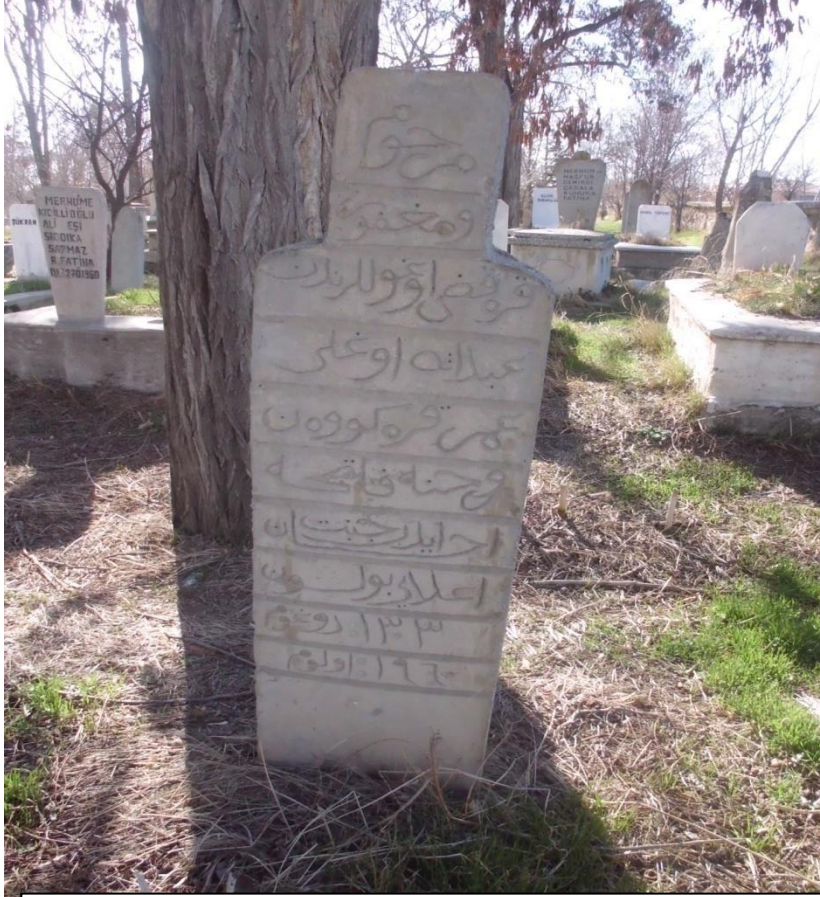
Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Kitabesi 7 satırdan oluşmaktadır. Fesli başlığı vardır.

Resim 51

ماغفور	Mağfur
قلايچي	Kalaycı
حسين	Hüseyin
اوغلي	Oğlu
علي	Ali
روحنه فاتحه	Ruhuna Fatiha
۱۲۷۰	1270
۱۳۳۷	1337

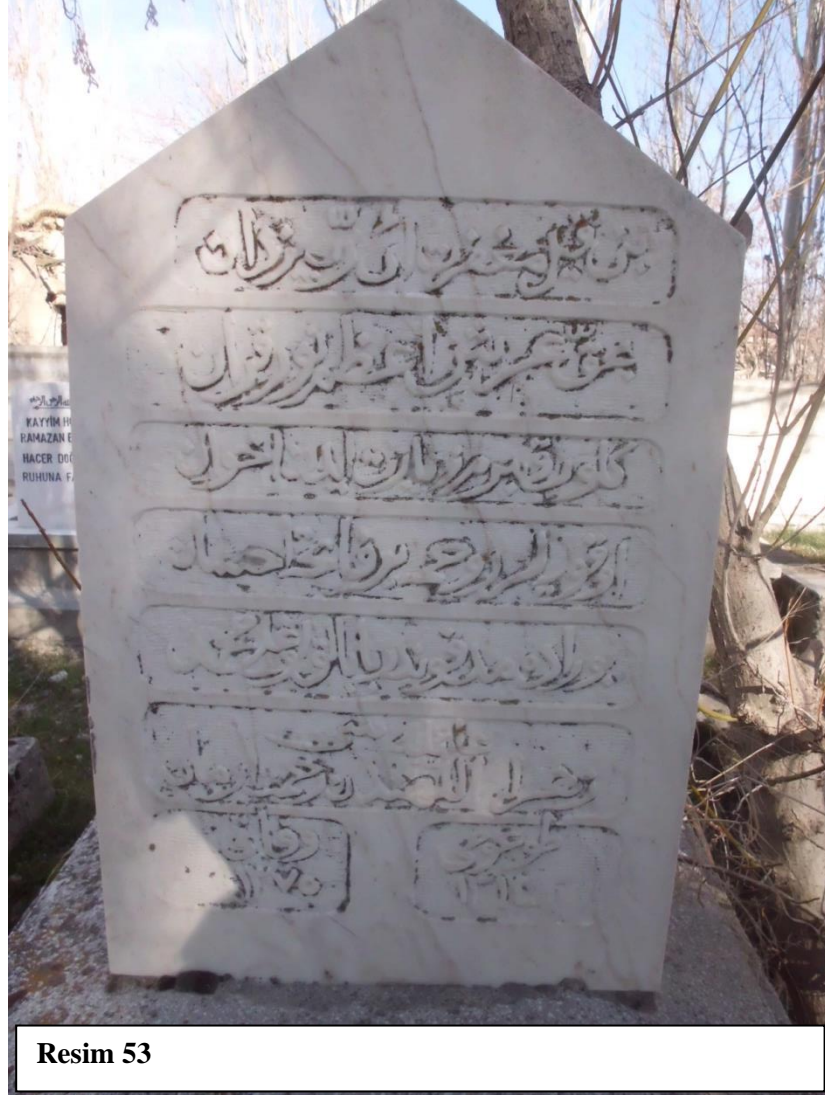
Erkek mezar taşıdır. Oval tepesi vardır. Başlığı yoktur. Kitabesi 8 satırdır. Taş malzemeden yapılmıştır.

Resim 52

مرهوم	Merhum
و ماغفور	Ve mağfur
قره قادی اوغوللاردن	Karakadı oğullarından
عبدالله اوغلی	Abdullah oğlu
عمر قره کون	Ömer Karagüven
روحنه فاتحه	Ruhuna Fatiha
ایهسن ایدن جننت	İhsan eden cennet
اعلائی بولسن	Alayı bulsun
دوغوم ۱۳۳۰	1330 doğum
اولوم ۱۹۶۰	1960 ölüm

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Başlığı vardır. Kitabesi 10 satırdan oluşmaktadır.

Resim 53

بن قل مغفرت یزدان	Beni kıl mağfiret ey rabbi yezdan
حق عرش ازام نور فورقن	Hakkı arş-1 azam nur-1 furkan
کلوپ قبریم زیبارت ایدن اہسان	Gelüp kabrime ziyaret eden ihsan
وقویندن روحمه بر فاتحه ایہسان	Okuyanlar ruhuma bir fatiha ihsan
بورادا مدفوندر ناجی اوغلی محمد علی	Burada medfundur Naci Oğlu Mehmet Ali
...	...
۱۳۱۵ وقات ۱۳۷۵ دوغوم	Doğum 1315 vefat 1375

Erkek mezar taşıdır. Mermer taşdan yapılmıştır. Kitabesinde 7 satır yer almaktadır. Başı sivri figür içerir. Başlığı yoktur.

Resim 54

مرحوم و مغفور	Merhum ve mağfur
تکه... اوغوللارندن یمنی	Teke... oğullarından Yemenici
الحاج حسن حسین	El Hacı Hasan Hüseyin
روحنه فاتحه	Ruhuna Fatiha
زیارت ایدن بزلی	Ziyaret edin bizleri
بکلیروز سیزلری کورمویز	Bekliyoruz sizleri görmüyoruz
طوپرق قاپالی کوزلری	Toprak kapalı gözleri

Erkek mezar taşıdır. Mermerden yapılmıştır. Kitabede 7 satır vardır. Başlığı yoktur. Sivri bir yukarı kısmı mevcuttur.

Resim 55

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحوم	Merhum
اسماعيل	İsmail
او غلي	Oğlu
احمد رحمه	Ahmed ruhuna
فاتحه	Fatiha

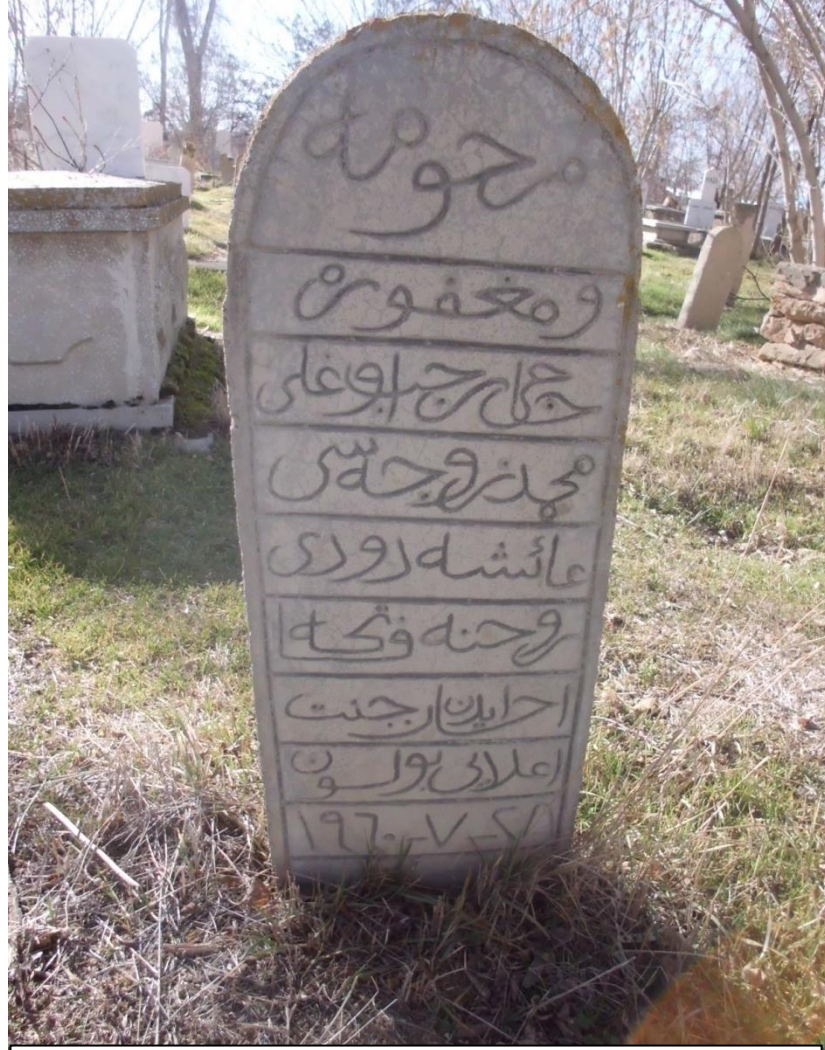
Erkek mezar taşıdır. Taş malzeme kullanılmıştır. Başlığı yoktur. Satır sayısı belli değildir. Çok fazla tahrip olmuştur. Bu sebepten tarihi belirlenememiştir.

Resim 56

مرحومه	Merhume
و مغفوره	Ve mağfure
پازواندا اوغلي	Pazvant oğlu
علي افندي	Ali Efendi
زوجه سي نضيره	Zevcesi Nazire
اوزصوي روحنه	Özsoy ruhuna
فاتحه ايجسان ايدنلرن	Fatiha ihsan edenlerin
جنت اعلاي بولسون	Cennet-i alayı bulsun.

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemedendir yapılmıştır. Son satırları topraktan çıkarılamamıştır. Başlığı yoktur. Oval yapıdadır.

Resim 57

مرحومه	Merhume
و مغفوره	Ve Mağrufe
حاجي رجب اوغلي	Hacı Recep Oğlu
محمد زوجه سي	Mehmet Zevcesi
عُشه دودي	Ayşe Dudu
روحنه فاتحه	Ruhuna Fatiha
ايحسان ايدن جننت	İhsan Eden Cennet-i
اعلاي بولسن	Alayı Bulsun
۱۹۶۰.۷.۷	1960.7.7.

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Başlığı yoktur. Oval yapıdadır. 1960 yılına aittir.

Resim 58

هو الباقي	Hüvel'l baki
حاجي ادهم	Hacı Ethem
زاده علي	Zade Ali
افندي	Efendi
...	...

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Çok fazla tahribe uğramıştır. Başlığı vardır. Tarihi belirlenememiştir.

Resim 59

هو الباقي	Hüvel'l baki
يورك قره جه	Yörük Karaca
ويرن كويندن	Ören köyünden
حاجي احمد	Hacı Ahmet
حوجه	Hoca
...	...

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Fesli başlığı vardır. Çok fazla tahrip olduğu için satır sayısı belirlenememiştir. Tarihide belirlenememiştir.

Resim 60

مرحومه	Merhume
و مغفوره	ve mağfure
صوفي خليل افندي	Sofi Halil Efendi
... اوغلي عبدالرحيم	Oğlu Abdürrahim...
زوجه سي عريفه الپا	Zevcesi Arife Alpa
روحنه فاتحه	Ruhuna Fatiha
ايحسان ايذن جننت	İhsan Eden Cennet
اعلاي بولسون	Alayı Bulsun
دوغوم ۱۸۷۵	Doğum 1875
ولوم ۱۹۶۰	Ölüm 1960

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Başlığı yoktur. Kitabesi 10 satırdan oluşmaktadır.

Resim 61

مرحومه و مغفوره	Merhum ve mağfur
فضای اوغلی	Fazayı oğlu
سایمان زوجہ سی	Süleyman zevcesi
حاجی شریف	Hacı Şerif
روحنهRuhuna
فاتحه احسان ایدن	Fatiha İhsan eden
جنت اعلاي بولسون	Cennet-i Alayı Bulsun
...	...

Kadın mezar taşıdır. Taş malzeme kullanılmıştır. Kitabesi 9 satırdan oluşmaktadır. Başlığı yoktur.

Resim 62

مرحوم	Merhum
و مغفور	Mağfur
چوب محمد	Cöp Mehmet
اوغلي دميرجي	Oğlu Demirci
و صوبه جي علي	Ve Sobacı Ali
دوران روحنه	Duran ruhuna
فاتحه احسان ايدين	Fatiha ihsan eden
حضرت مولاي بولسون	Hazreti Mevlayı bulsun.
...	...

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemedен yapılmıştır. Başlığı vardır. 1960 yılına aittir.

Resim 63

مرحومه	Merhume
عرب حاجي	Arap Hacı
حسن اوغلي	Hasan oğlu
حسين زوجه سي	Hüseyin zevcesi
عائشه	Aişe
روحنه فاتحه	Ruhuna Fatiha
١٣٧٥	1375

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemedendir. Fesli başı vardır. Kitabesi 7 satıran oluşmuştur.

Resim 64

هو الباقي	Hüvel'ı baki
مرحوم	Merhum
توپچو	Topçu
اوغوللارندن	Oğullarından
دمرجی	Demirci
سیدی	Seydi
روحنه فاتحه	Ruhuna Fatiha
١٣٧١	1371

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemedен yapılmıştır. Kitabesi 8 satırdan oluşmaktadır. Başlığı vardır.

Resim 65

مرحومه	Merhume
و ماغفور	ve mağfure
بلبل احمد افندی	Bülbül Ahmet Efendi
زوجه سی فطمه	Zevcesi Fatma
طباق روحنه	Tabak Ruhuna
فاتحه احسان	Fatiha İhsan
ایدن حضرت	Eden Hazreti
مولای بولسون	Mevlayı bulsun
اولوم ۱۹۵۸	Ölüm 1958

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Başlığı yoktur. Kitabede 9 satır vardır.

Resim 66

مرحومه	Merhume
قوشاक्सز	Kuşaksız
اوغلی	Oğlu
مصطفی	Mustafa
زوجہ سی	Zevcesi
شوحرت	Şöhret
روحنه	Ruhuna
فاتحه	Fatih

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Başlığı yoktur. Son satırları yok olmuştur. Tarihi belli değildir.

Resim 67

مرحوم	Merhum
عرب سيحان اوغلي	Arap Seyhan Oğlu
عصا شن شي	İsa Ően eşi
فادمه شن	Fadime Ően
روحنه فاتحه	Ruhuna Fatiha
...	...
۱۹۶۹ ولوم	Ölüm 1969

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Başlığı vardır. Kitabesinde 7 satır vardır.

Resim 68

هو الباقي	Hüvel'l baki
امير داغندن	Emirdağından
كلمه حاجي	Gelme Hacı
اسعد هحله سندن	Esad Mahallesinden
...	...

Erkek mezar taşıdır. Taş malzeme kullanılmıştır. Başlığı vardır. Kitabedeki satır sayısı belli değildir. Çok fazla tahribe uğramıştır. Tarihi belirlenememiştir.

Resim 69

مرحوم	Merhum
قبيجي اوغلي	Kıyıcı oğlu
قادر محدومو	Kader mahdumu
شوفور شهيد	Şöför Sehid
حالس قبيجي	Halis Kıyıcı
روحنه فاتحه	Ruhuna Fatiha

Erkek mezar taşıdır. Başlığı vardır. Taş malzemedен yapılmıştır.

Resim 70

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحومه ده ده	Merhume Dede
محمد اوغلي	Mahmut oğlu
محمد زوجه سي	Mahmut zevcesi
سلطان روحنه	Sultan ruhuna
فأطحه	Fatiha
...	...

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Fesli başlığı vardır. Kitabe sayısı belirlenememiştir. Tarih kısmı da tahrip olmuştur.

Resim 71

هوالباقى

Hüvel'l baki

حاجى احمد اوغلي

Hacı Ahmet oğlu

ولى جانباز روحنه فاتحه

Veli Canbaz ruhuna Fatiha

...

...

Erkek mezar taşıdır. Taş üstüne mermer mezar taşı yapılmıştır. Kitabe 4 satırdan oluşmaktadır. Başlığı yoktur.

Resim 72

مرحومه	Merhume
و مغفوره	Ve mağfure
قباقچينيك	Kabakçının
عبداع زوجہ سي	Abdullah zevcesi
زہرا روحنه	Zehra Ruhuna
فاتحه	Fatiha

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Kitabe 6 satırdan oluşmaktadır. Başlığı da mevcuttur.

Resim 73

هو الباقي

Hüvel'l baki

محترم چويك روحنه

Muhterem Çevik ruhuna

فاتحه

Fatiha

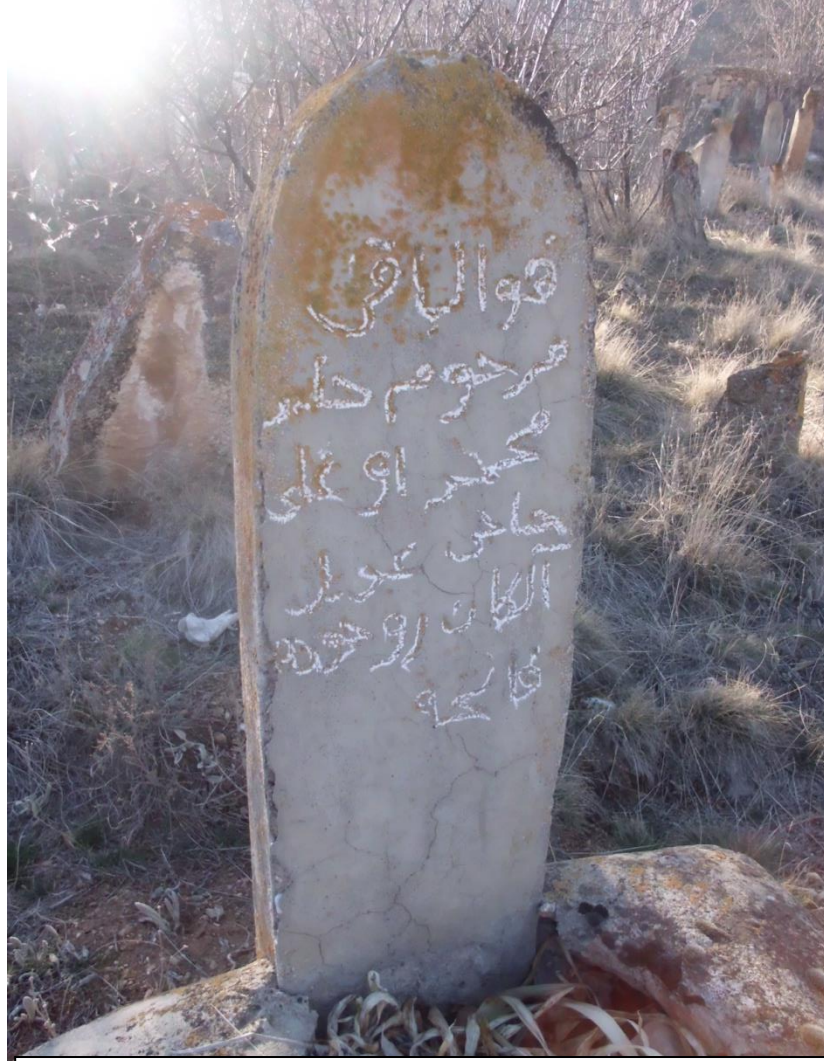
دوغوم ۱۹۱۸

Doğum 1918

ولوم ۱۴.۰۸.۱۹۶۷

ölüm 14.08.1967

Erkek mezar taşıdır. Mermer malzemeden yapılmıştır. Sivri yapılıdır. Kitabesinde 5 satır vardır.

Resim 74

هو الباقي	Hüvel'l baki
مرحوم حاجي	Merhum Hacı
محمد اوغلي	Mehmet oğlu
حاجي عبدل	Hacı Abdil
القان روحنه	Alkan ruhuna
فاتحه	Fatiha

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemedendir. Oval yapılıdır. Kitabede 6 satır vardır.

Resim 75

هو الباقي

Hüvel'l baki

مرحوم

Merhum

ابراهيم اوغلي

İbrahim oğlu

احمد كويلو

Ahmet Köylü

روحنه فاتحه

Ruhuna Fatiha

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemedendir. Başlığı vardır. Kitabesinde 5 satır vardır. Tarihi yazılmamıştır.

Resim 76

هوالباقى	Hüvel'î baki
مرحومه	Merhume
اويومز اوغلي	Uyumaz Oğlu
حاجي حسين	Hacı Hüseyin
قاري سي اوممجان	Karısı Ümmühan
روحنه	Ruhuna
فاتحه	Fatiha

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Fes başlığı vardır. Tahrip olduğu için son satırları yok olmuştur.

Resim 77

هوالباقى	Hüvel'l baki
مرحوم	Merhum
و ماكفور	Ve mağfur
دلى ولى اوغلى	Deli Veli oğlu
ولى اغأ روحنه	Veli Ağa Ruhuna
فاتحه	Fatiha

Erkek mezar taşıdır. Eğik yazıları vardır. Taş malzemeden yapılmıştır. Başlığı yoktur. Tahrip olduğu için son satırlar yok olmuştur.

Resim 78

هو الباقي

Hüvel'l baki

فنادن ايلدي

Fenadan eyledi

رحلت مول ماقامنا ايلسن

Rihlet Mevla makamına eylesin

... عسي اوغلي ...

...İsa oğlu

...

...

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemedendir. Başlığı vardır. Tahrip olmuştur.

Resim 79

هو الباقي	Hüvel'lbaki
مرحومه و مغفوره	Merhume ve mağfure
ملا حليل او غلي حليل	Molla Halil oğlu Halil
زوجه سي...	Zevcesi...
...	...

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemedendir. Başı kırılmıştır. Son satırlar yok olmuştur.

4.5. ÖZBURUN MEZARLIĞI

Resim 80

Yörenin en eski mezarları bu mezarlıktadır. Çoğunlukla taş malzeme kullanılmıştır. .
8 tane mezar taşı incelemesi yapılmıştır. Bunlardan 6 tanesi erkek, 2 tanesi kadın mezar taşıdır.

Resim 81

هو الباقي	Hüvel'lbaki
مرحوم و مغفور	Merhum ve mağfur
ده لي عسي	Deli İsa
...	...
...	...

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Fes başlığı mevcuttur. Kitabe çok fazla tahrip olduğu için son satırları yok olmuştur. Tarihide belirlenememiştir.

Resim 82

هو الباقي	Hüvel'lbaki
مرحومه	Merhume
و ماغفورہ	Ve mağfur
دلي عسي	Deli İsa
اوغلي	Oğlu
حاجي احمد	Hacı Ahmet
زوجه سي	Zevcesi
عايشه روحنه	Ayşe Ruhuna
فاتحه	Fatiha

Kadın mezar taşıdır.taş malzemedendir. Kırık başlıdır.

Resim 83

حاجي	Hacı
عبدیل	Abdil
اوغلي	Oğlu
حاجي	Hacı
محمد روحنه	Mahmut Ruhuna
فاتحه	Fatiha
۱۳۳۸	1338

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemedendir. Başlığı yoktur. Kitabe 7 satırdan oluşmaktadır.

Resim 84

هو الباقي	Hüvel'lbaki
مرحوم	Merhum
...	...
اوغلي	Oğlu
احمد	Ahmet
روحنه	Ruhuna
فستحه	Fatiha
١٣٥٢	1352

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemedendir. Başlığı yoktur. Kitabesi 7 satırdan oluşmaktadır.

Resim 85

مرحومه و ماغفوره	Merhume ve mağfure
حاجي ياقوب	Hacı Yakub
زوجه سي	Zevcesi
فاتما كديك	Fatma Gedik
روحنه فاتحه	Ruhuna Fatiha

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Yaprak biçiminde başı vardır. Kitabesinde 5 satır mevcuttur.

Resim 86

هو الباقي	Hüvel'lbaki
مرحوم	Merhum
ملا عسي	Molla İsa
...	...
حوجه محمد	Hoca Mehmet
روحنه	Ruhuna
فاتحه	Fatiha

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Fes başlığı vardır. Kitabede 7 satır vardır. Tarihi belirtilmemiştir.

Resim 87

هو الباقي

Hüvel'lbaki

الباقي مرحوم

El baki merhum

وماغفور

Ve mağfur

كديك احمد

Gedik Ahmet

اوغلي احمد

Oğlu Ahmet

روحنه

Ruhuna

...

...

Erkek mezar taşıdır. Taş malzemedendir. Fesli başlığı vardır. Tarih belirlenmemiştir.

Resim 88

هو الباقي مرحوم	Hüvel'lbaki merhume
و ماغفورہ	Mağfure
عاجل کمال	Hacı ...
زوجہ سی	Zevcesi
ریحان روحہ	Reyhan ruhuna
فاتحہ	Fatiha

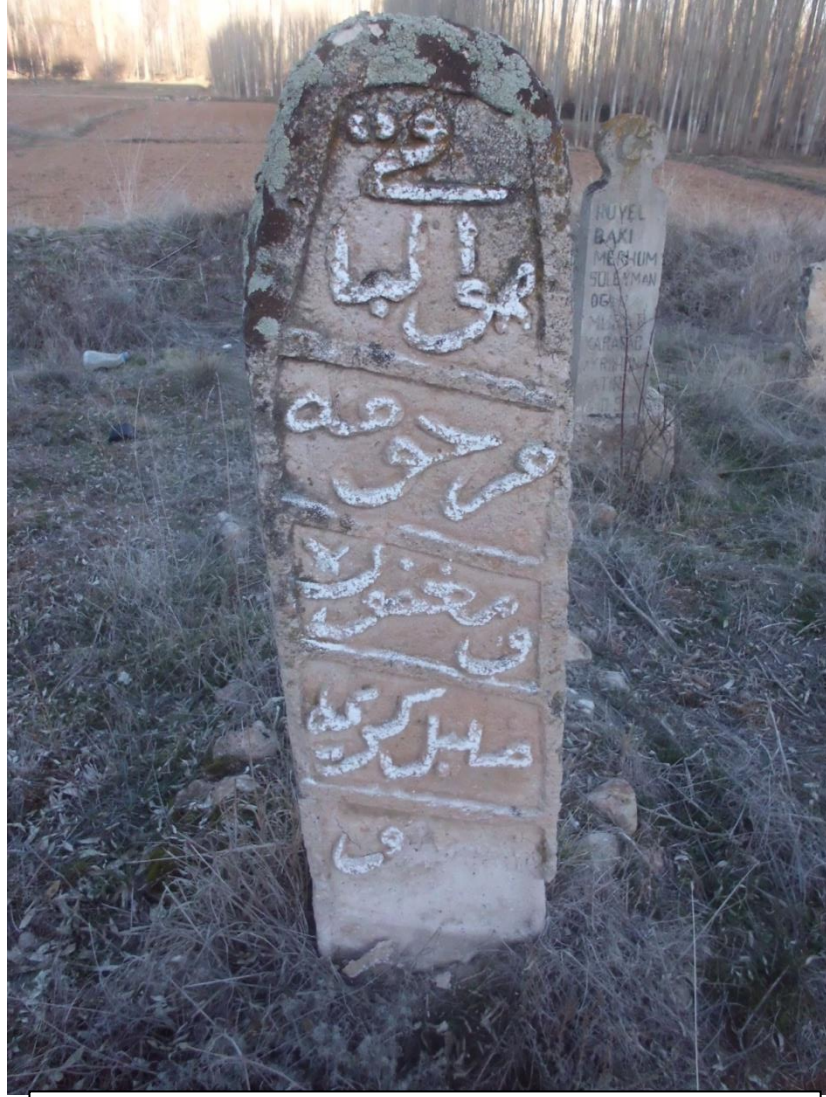
Kadın mezar taşıdır. Taş malzeme kullanılmıştır. Fesli başı vardır. Kitabede 6 satır mevcuttur.

4.6. KEMERKAYA MEZARLIĞI

Resim 89

Buradaki mezarlar genelde çok eski ve tahrip olmuştur. O sebepten mezar taşlarının çoğu okunamayanlar içinde verilmiştir. Tam olarak 2 mezar taşı incelenebilmiştir. Burada taş malzeme ağırlıkta kullanılmıştır.

Resim 90

هو الباقي	Hüvel'lbaki
مرحومه	Merhume
و ماغفوره	Ve mağfure
حليل كرمه سي	Halil Kerimesi
...	...

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemeden yapılmıştır. Başlığı yoktur. Kitabe çok tahrip olmuştur. Tarihi belli değildir.

Resim 91

جبني او غلي	Çetmi Oğlu
محمد زوجه سي	Mehmet Zevcesi
شوحراط	Şöhret
صونماظ	Sönmez
روحنه	Ruhuna
فاتحه	Fatih
١٣٥٩	1359

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemedendir. Başlığı yoktur. Kitabe 7 satırdan oluşmaktadır.

Resim 92

١٩٤١	1941
هو الباقي	Hüvel'lbaki
مرحومه	Merhume
حاجي قادر	Hacı Kadir
زوجه سي	Zevcesi
اسممان	İsmihan
روحنه	Ruhuna
..	...

Kadın mezar taşıdır. Taş malzemedendir. Başlığı mevcuttur. Kitabe çok tahrip olmuş vaziyettedir.

4.7. OKUNAMAYAN MEZAR TAŞLARI

Resim 93

Dişli’de yer alan mezar taşı çok tahrip olmuştur. Bu sebepten artık ayakla kalamamış yıkılmış durumdadır. Başlığı vardır. Taş malzemedен yapılmıştır.

Resim 94

Bu mezar taşı da Dişli'de yer almaktadır. Fesli başlığı vardır. Taş malzemedendir. Eğik yazılardan oluşmaktadır.

Resim 95

Dişli'de yer almaktadır. Başlığı kırıktır. Çok fazla tahrip olmuştur. O sebepten yerde yatmaktadır. Taş malzemeden yapılmıştır.

Resim 96

Özburun'a aittir. Başlığı vardır. Taş malzemenen yapılmıştır. Kitabesi 6 satırdan oluşmaktadır.

Resim 97

Özburun'da yer alan bir mezar taşıdır. Fesli başlığı vardır. Taş malzemeden yapılmıştır.

Resim 98

Bolvadin Eski Mezarlığında yer alan bir mezar taşıdır. Dekoratif bir başı vardır. Taş malzemeden yapılmıştır.

Resim 99

Bolvadin eski mezarlığında yer alan bir mezar taşıdır. Fes başlığı vardır. Kitabesi 10 satırdan oluşmaktadır. Fotoğraflama sırasında güneşin arkada kalıyor olması yazıları gölgede bırakmıştır, buda okuyamamamıza sebebiyet vermiştir. Mermer malzemeden yapılmıştır.

Resim 100

Şıhlar Camii bahçesindeki türbede bulunan mezar taşlarındandır. Başlığı vardır. Taş malzemedendir. Kitabesinde 9 satır vardır.

Resim 101

Nakşibendi Şeyhi Vahiyüddin Ks. Hz. Türbesinin bahçesinde yer alan mezar taşlarındandır. Taş malzemedendir. Başlığı vardır.

Resim 102

Kemerkaya'da bulunan mezar taşlarından biridir. Taş malzemedendir. Fes şeklinde başlığı vardır.

Resim 103

Nakşibendi Şeyhi Vahiyüddin Ks. Hz. Türbesinin bahçesinde yer alan mezar taşlarındandır. Mermer malzemedendir. Başlığı yoktur.

Resim 104

Dişli’de yer alan mezar taşlarındandır. Taş malzemedendir. Yaprak biçimli başı vardır. Eğik yazıları vardır. Kitabede 7 satır bulunmaktadır. Bitkisel figürlerde yer almaktadır.

Resim 104

Buda Dişli' yer alan ilginç bir ayaktaşı örneğidir. Ay yıldız işlenmiştir.

SONUÇ

Kuruluşundan bu yana çok köklü bir tarihi olan Bolvadin'i ve köylerindeki mezar taşlarını inceledik. Bunun yanı sıra bu köylerin ve Bolvadin'in tarihçesine de değindik. Çok zengin bir tarihi literatüre sahip olan ilçe hakkında bu güne kadar derli toplu bir çalışma yapılmadığını gördük. Oyda Bolvadin Kral Yolu, İpek Yolu ve Baharat Yollarının hepsine ev sahipliği yapmış bir yerdir. Dolayısıyla hem kendi milli değerlerimiz yanında diğer milletlerden de izler taşıyan bir yapıya sahiptir. Bolvadin'in her yerinde ayrı bir tarihi doku hakimken ve göz önündeki tarihi eserler incelenmemişken, konumuz olan mezar taşlarına ait hiçbir çalışma yapılmamıştır. Bu anlamda çalışmamız ilk olması açısından önemlidir.

Çalışmamız sırasında Bolvadin Eski Mezarlığı, Şıhlar Camii yanındaki türbe mezarları, Nakşibendi Şeyhi Vahiyüddin Ks. Hz. Mezarı ve yanındaki türbeler, Dişli, Kemer kaya, Özburun tek tek gezilmiş ve fotoğraflanmıştır.

Elde ettiğimiz verilere göre; Dişli'de 5 mezar taşı incelenmiştir. Bunlardan 2 tanesi mermer, 3 tanesi taş malzemeden yapılmıştır. Burada daha çok mezar taşı vardır fakat sadece kalıntıları kalmıştır. Çok fazla tahrip olmuştur.

Kemer kaya'da 2 mezar taşı incelenmiştir. bunlar taş malzemeden yapılmıştır.

Özburun'da ise 8 mezar taşı incelenmiştir. Bunlardan 2 tanesi kadın mezar taşıdır.

Çalışmamızın bel kemiğini oluşturan Bolvadin eski mezarlığında ise; 69 mezar taşı incelenmiştir. 14 tanesi mermerden yapılmıştır. 55 tanesi de taş malzemeden yapılmıştır. Burada 4 tanede ayak taşı incelemesi yapılmıştır.

Yapılan tüm bu çalışmalar sonunda incelenen mezar taşlarında; mezar taşlarının buldukları dönemin sosyo-kültürel birçok özelliklerini bu güne taşıdıkları görülmüştür. Bu sebeptendir ki mezar taşları konusunda yapılan çalışmalar çoğaltılmalıdır ve yeni neslin eskiyi anlayabilmesi ve değerlerine sahip çıkan bir nesil olabilmesi açısından önemli bir adım olacaktır.

Neticede ecdadımıza ait bu sanat eserlerini koruyup gelecek nesillere aktarmak bize düşün önemli bir görevdir. Sonuçta bunlar bize bırakılan değerlerimiz, emanetlerimizdir. Bunlara sahip çıkmalı ve artık tahrip olup yok olmasına engel olup, bu tip çalışmaları çoğaltarak ölümsüzleştirmeliyiz. Böylece ecdadımıza karşı olan görevimizi bir nebze de olsa yerine getirmiş olacağız.

KAYNAKÇA

ARSEVEN, Celal Esad, (1950), Türk Sanat Tarihi, Menşeyden Bugüne kadar Mimari, Heykel, Resim, Süsleme ve Tezyine Sanatlar, İstanbul.

BAYAR, Muharrem,(1996), Bolvadin Tarihi, İstanbul.

HASEKİ, Metin, (1976), Plastik Açından Türk Mezar Taşarı, İstanbul.

ÖGEL, Bahattin,(1918), *Türk Kültürünün Gelişme Çağları*, İstanbul.

ULUÇAM, Abdüsselam,(2000), *Eski Erciş-Çelebioğlu Mezarlığı ve Mezar Taşları*, Ankara.

SÜMER, Faruk, (1972), *Oğuzlar*, Ankara.

ŞAPOLYO, Enver Beynan, (1970), Türk Mezar Taşları, Ankara..

TURAN, Osman, (1971), Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi, İstanbul.

YURTTAŞ, Hüseyin,(2000), Erzurum'daki Mezar Taşlarından ve Vakfiyelerinden Birkaç Örnek, IV. Ortaçağ Dönemi Kazıları ve Araştırma Sempozyumu Bildirileri, Van.

< <http://tr.wikipedia.org/wiki/Bolvadin>>, (SGT: 07.04.15).

<[http://www. Bolvadinliler Dayanışma Vakfı, no=24](http://www.BolvadinlilerDayanismaVakfi_no=24)>, (SGT: 07.04.15).

<http://www.afyonkulturturizm.gov.tr/TR,63503/kopruler.html>, (SGT:07.04.15).